

Κ
Λ
Η
Ρ
Ο
Υ

ΑΡΗ 311_1 | Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική και Σύγχρονοι Προβληματισμοί
Εαρινό Εξάμηνο 2020
Διδάσκουσα_Επίκουρη Καθηγήτρια: Δρ. Μαρία Φιλοκύπρου
Ομάδα φοιτητών: Κυριάκου Μάριος, Σάββα Αντρέας, Χιόλ Τερέζα

Εισαγωγή

Πολεδομική οργάνωση

- Οδικό δίκτυο
- Αδιέξοδα
- Δημόσιες υπηρεσίες - δημόσια κτήρια
- Συσχέτιση οικισμού με υψημετρικές (ισουψείς)

Τυπολογία

- Κατοικίες μελέτης
- Σύγκριση με κατοικίες που αναλύθηκαν από άλλη μελέτη
- Ηλιακοί - πόρτικα
- Ηλιακοί αυλές

Μορφολογία όψεων

- Προσόψεις κτηρίων σε σχέση με το δρόμο
- Μορφολογικά στοιχεία όψεων
- Θύρες και παράθυρα

Συμπεράσματα

Βιβλιογραφία

ΧΩΡΙΟ: ΚΛΗΡΟΥ

Εισαγωγή στο χωριό.

Η Κλήρου είναι το μεγαλύτερο χωριό στα βορειοανατολικά μεσορείνια της οροσειράς του Τροόδους. Βρίσκεται στο κέντρο της Κύπρου σε απόσταση 25 περίπου χιλιομέτρων νοτιοδυτικά της Λευκωσίας. Έχει μέσο υψόμετρο 450 περίπου μέτρα πάνω από το επίπεδο της θάλασσας.

Ονομασία.

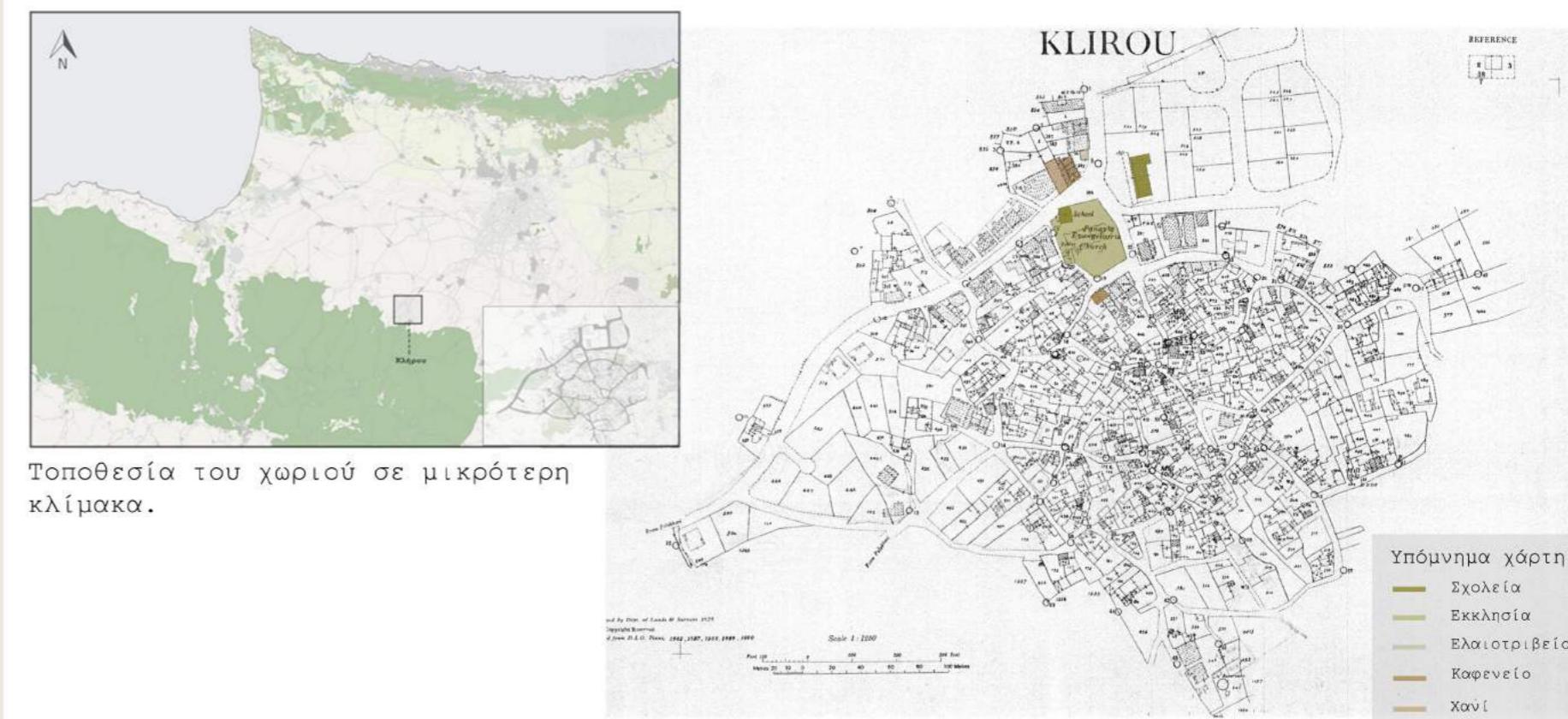
Η ονομασία του χωριού επιδέχεται διάφορες ερμηνείες. Σύμφωνα με μια εκδοχή το χωριό οφείλει το όνομά του στο γεγονός ότι όλοι οι αρρένες κάτοικοι του χωριού, σε απροσδιόριστη εποχή, έγιναν κληρικοί για την καταπολέμηση μιας επιδημίας. Κατά μια άλλη εκδοχή το χωριό οφείλει το όνομά του στον πρώτο οικιστή της περιοχής με το όνομα Κλήρος.

Πληθυσμός-Έκταση.

Η τελευταία καταγραφή του χωριού έδειξε πως έχει 1847 κατοίκους. Γενικότερα με κάθε καταγραφή η αύξηση του πληθυσμού ήταν γρήγορη. Η έκτασή της ανέρχεται στα 18,7 τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Η Εκκλησία της Παναγίας.

Η Εκκλησία της Παναγίας της Κλήρου βρίσκεται στην είσοδο του χωριού και σύμφωνα με τους κατοίκους ξανακτίστηκε έτσι ώστε να υποδέχεται μεγαλύτερο μέρος των πιστών στο εσωτερικό της.

Δημόσιες υπηρεσίες

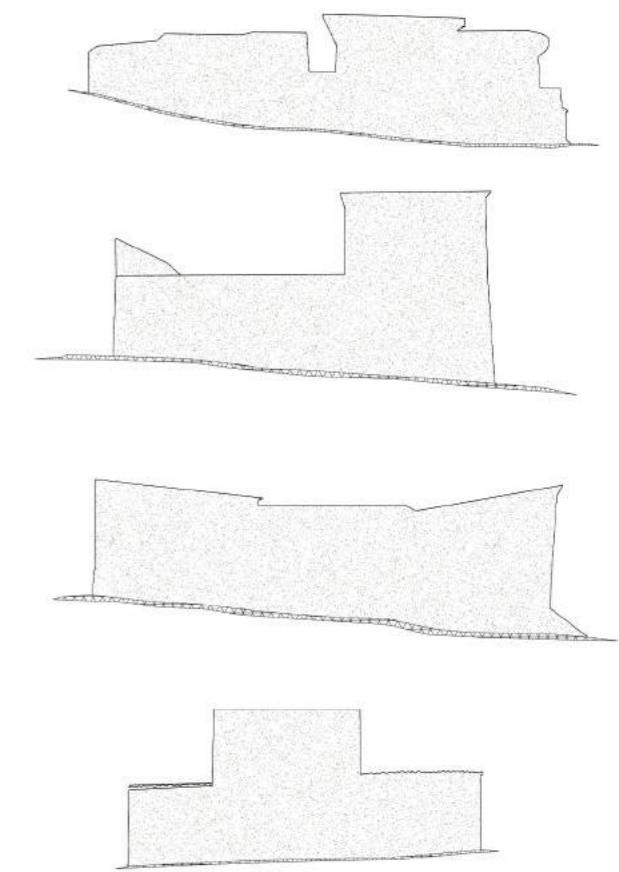
Τα Αδιέξοδα

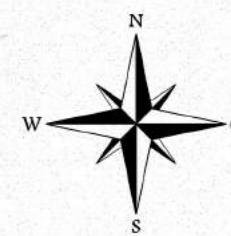
Παρατηρούνται πιο συχνά και ακανόνιστα αδιέξοδα προς το κεντρικό τμήμα του χωριού. Παράλληλα φαίνεται ότι το πλάτος των δρόμων μειώνεται προς το κέντρο. Αντίθετα στις παρυφές του χωριού το πλάτος των δρόμων είναι μεγαλύτερο.

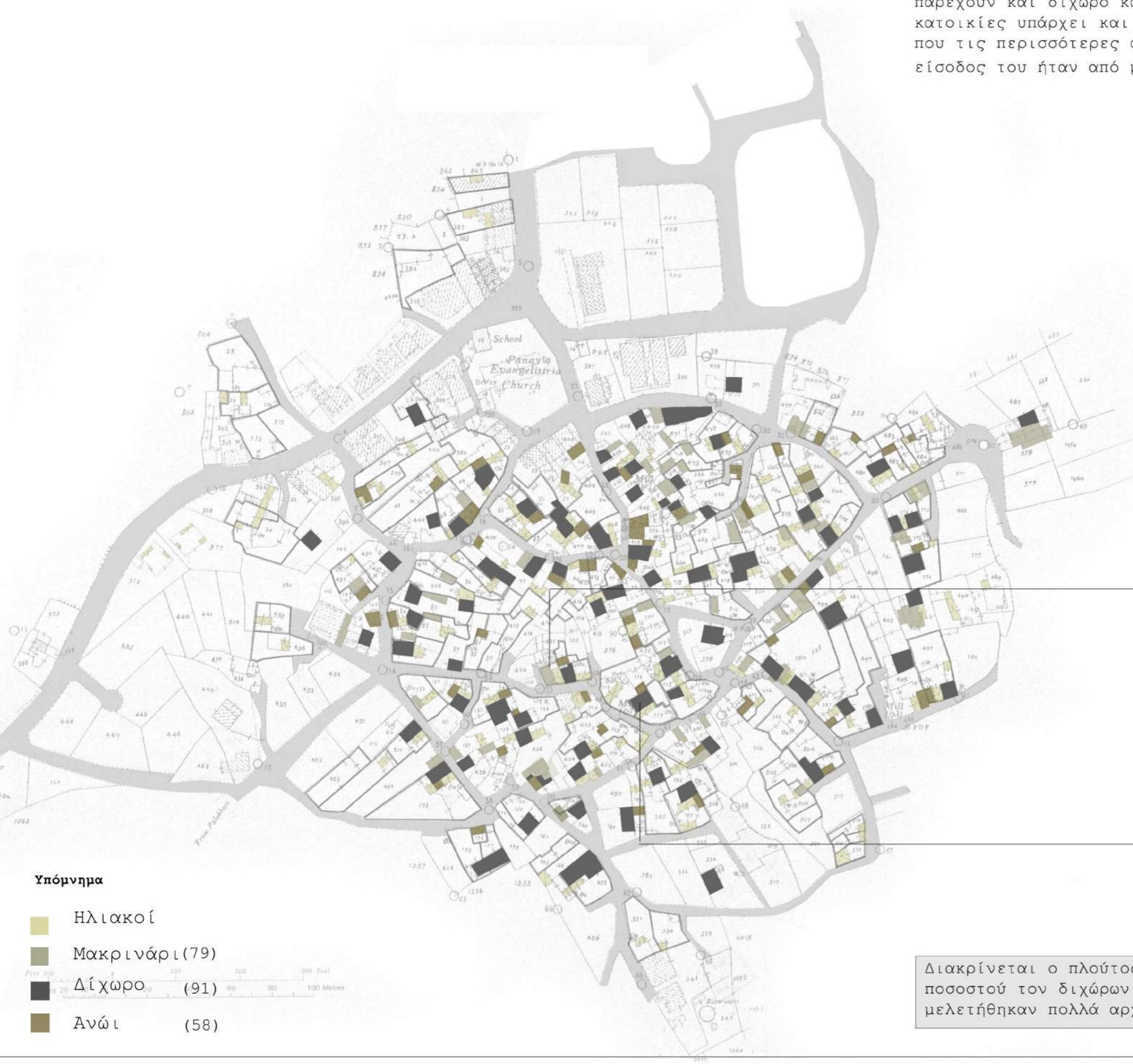
Ανάπτυξης του οικισμού με τη γεωμορφολογία του εδάφους

ΙΣΟΥΨΕΙΣ ΚΛΗΡΟΥ

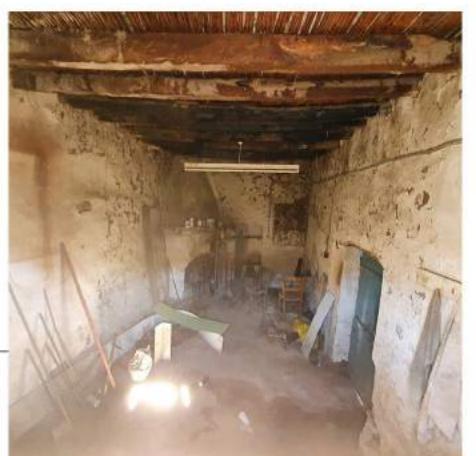
Τυπολογίες κατοικιών

Στο χωριό Κλήρου παρατηρείται μεγάλο ποσοστό κατοικιών δίχωρων και μακρινάρια. Τα δίχωρα υπερισχύουν στον οικισμό αφού μελετήθηκαν 91 δίχωρα και 79 μακρυνάρια. Από το σύνολο των κατοικιών οι 35 κατοικίες παρέχουν και διχωρο και μακρυνάρι όπου και εφάπτονται. Επίσης σε 58 κατοικίες υπάρχει και ανώτι το οποίο συνήθως είναι πάνω από μακρυνάρι, που τις περισσότερες φορές αποτελούσε το κύριο υπνοδωμάτιο και η είσοδος του ήταν από μια εξωτερική σκάλα.

Ανώτι

Μακρυνάρι

Διχωροί

Διακρίνεται ο πλούτος του χωριού λόγο του ποσοστού των διχωρών και λόγω του ότι μελετήθηκαν πολλά αρχοντικά.

Ηλιακοί και πόρτικα

ηλιακός

πόρτικο

Γενικότερα θα μπορούσαμε να πούμε ξεκάθαρα πως στο χωριό της Κλήρου επικρατούν οι ηλιακοί παρα τα πόρτικα. Επιπλέον βλεπουμε ότι κεντρικά του χωριού υπάρχει μεγαλύτερη ανάπτυξη και των δύο.

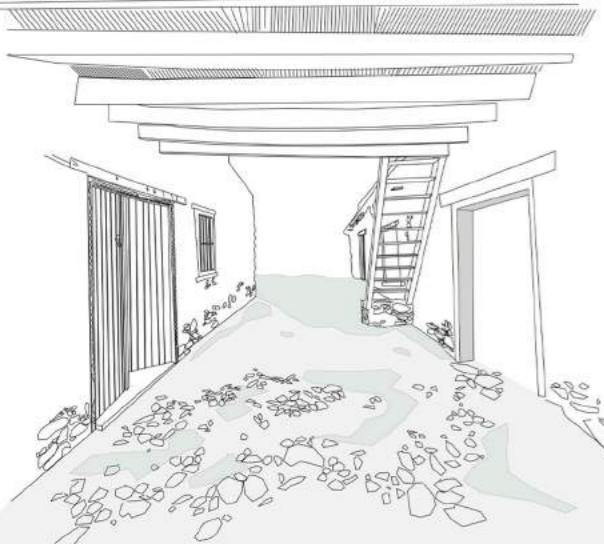

Οι περισσότερες κατοικίες της Κλήρου περιέχουν αυλές και ηλιακούς όπου εκεί ήταν συνήθως ο χώρος συγκέντρωσης της οικογένειας. Επίσης είναι εμφανές πως οι περισσότερες αυλές εφάπτονται με το δρόμο ενώ οι περισσότεροι ηλιακοί είναι εφαπτόμενοι με τις αυλές.

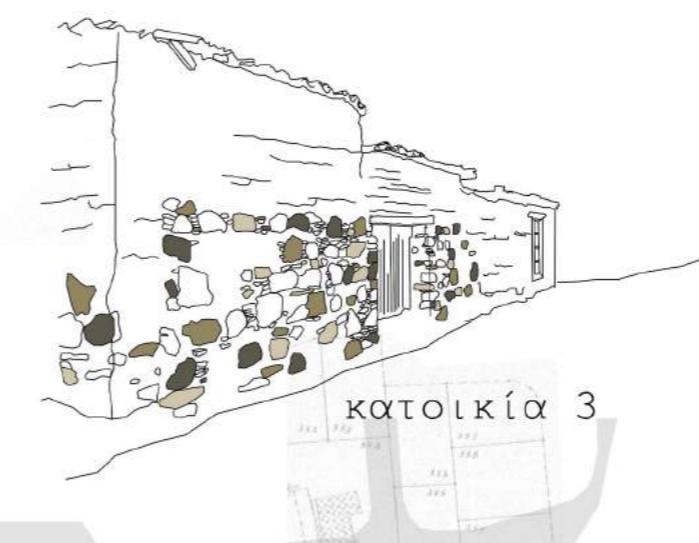
Κατοικίες Μελέτης

κατοικία 1

κατοικία 2

κατοικία 3

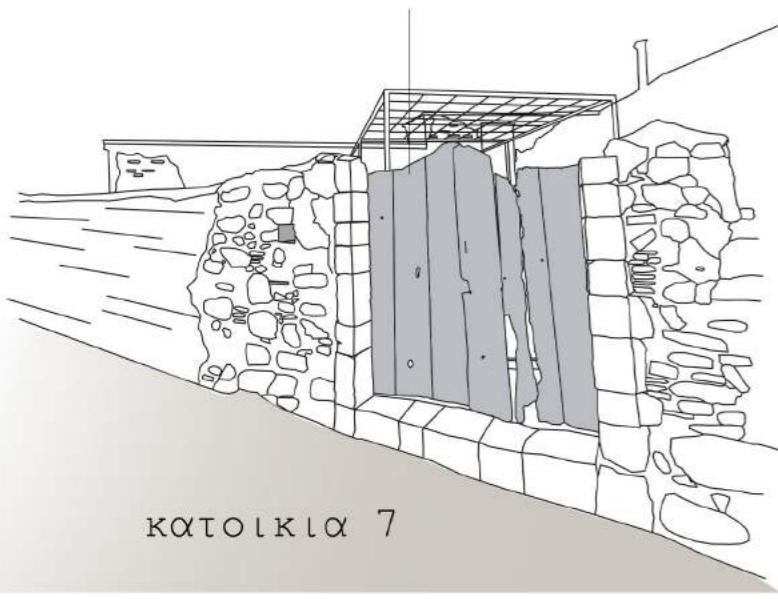
κατοικία 4

κατοικία 8

κατοικία 5

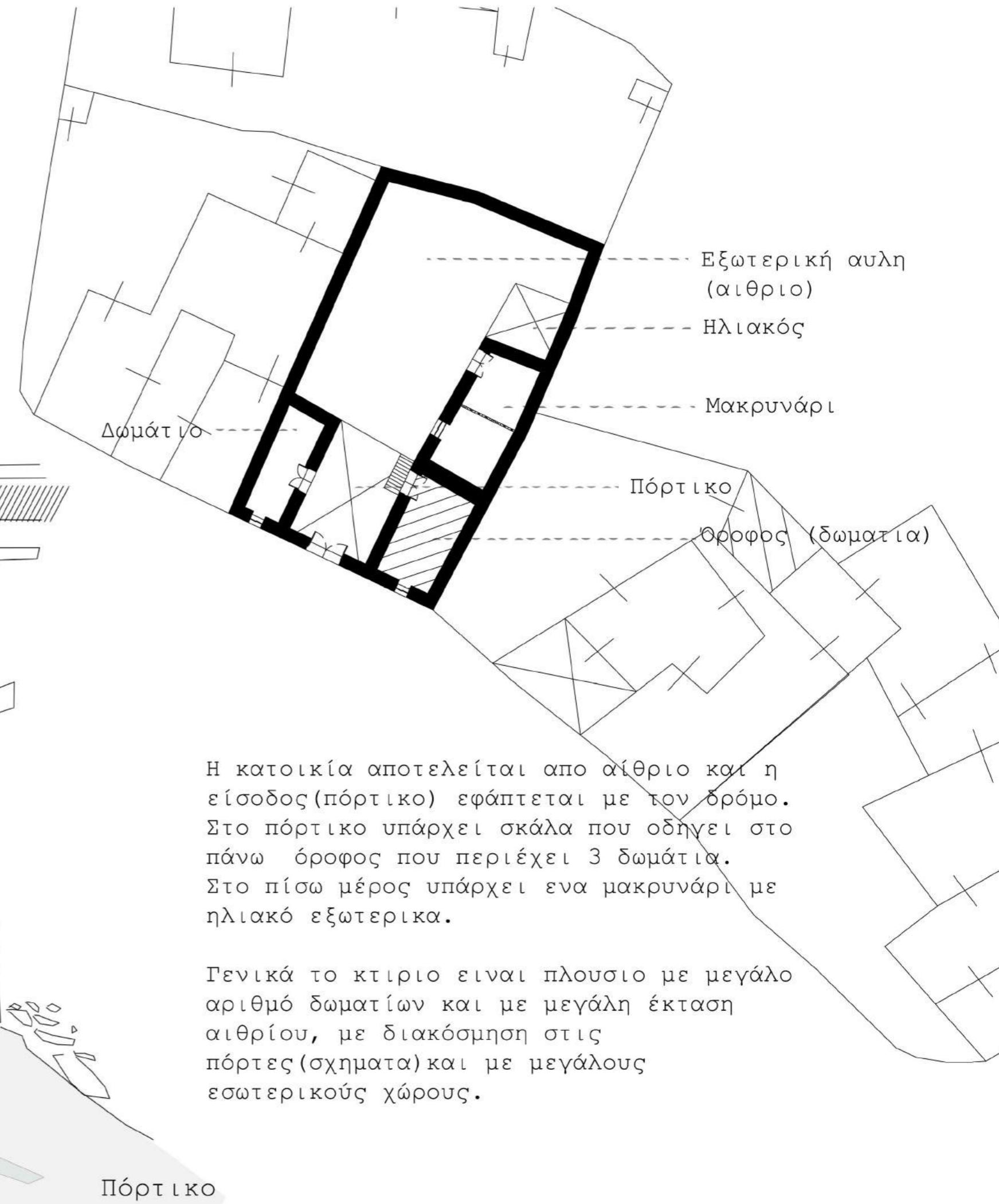
κατοικία 7

κατοικία 6

κατοικία 5

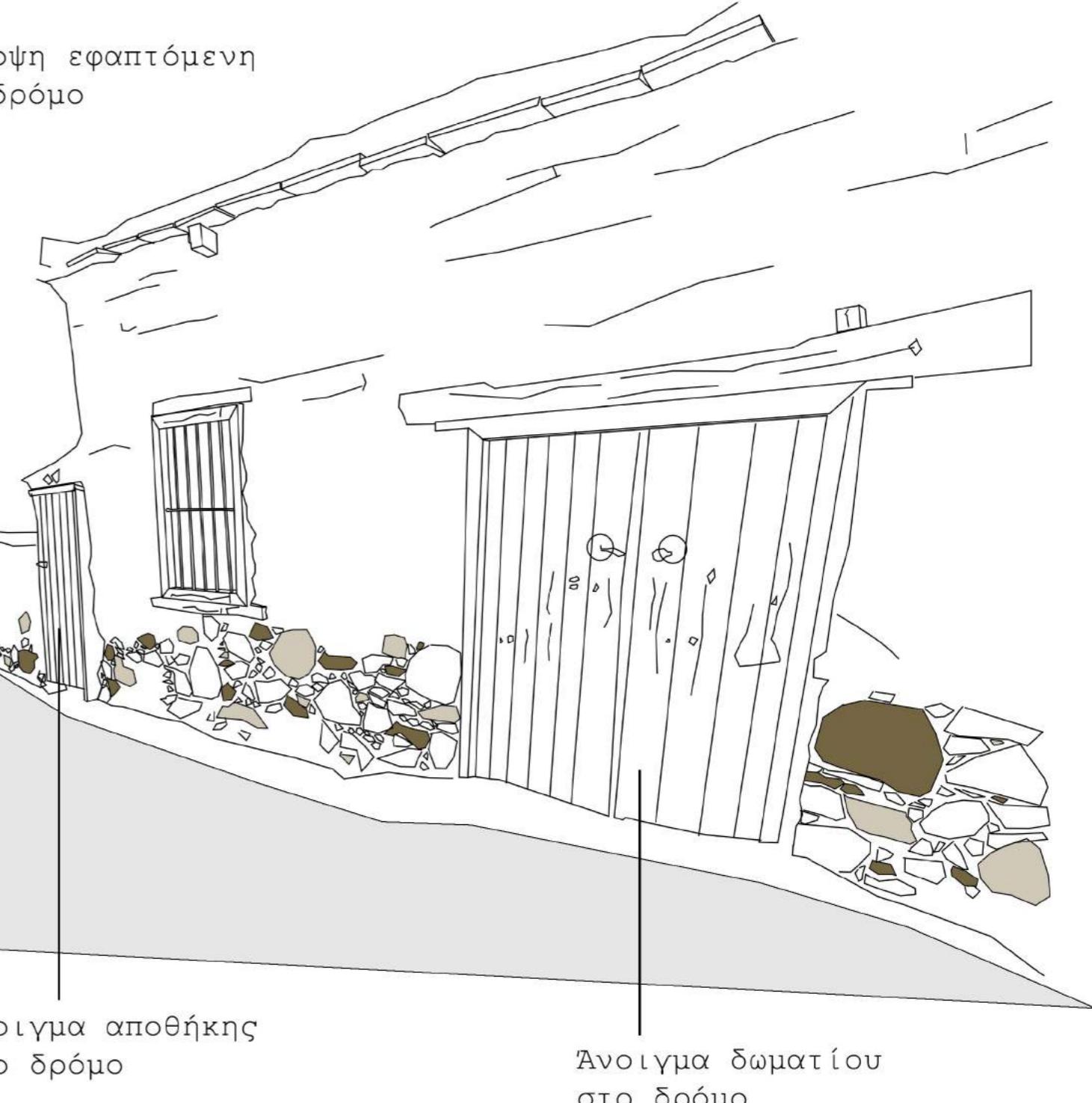
Κουζίνα

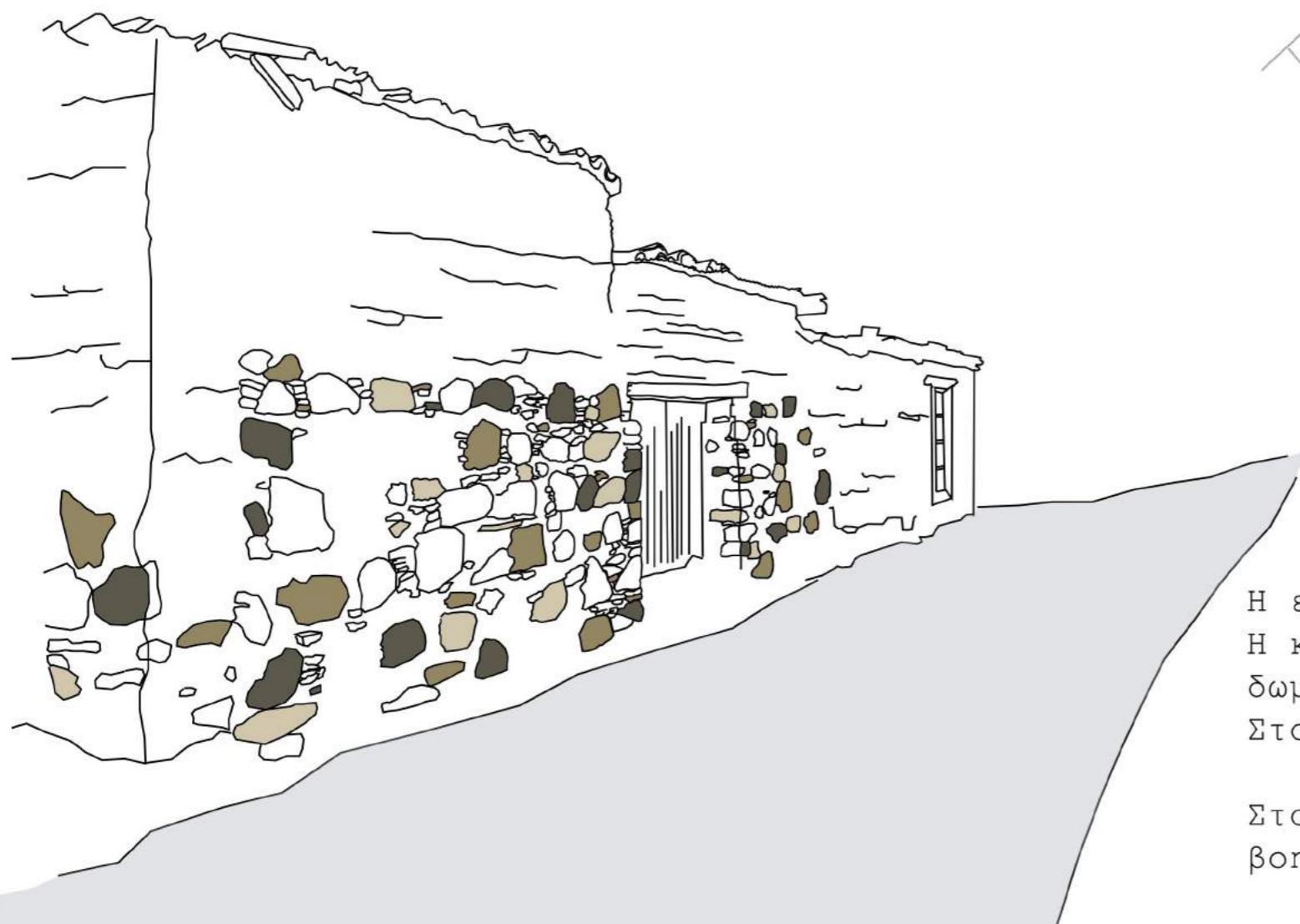
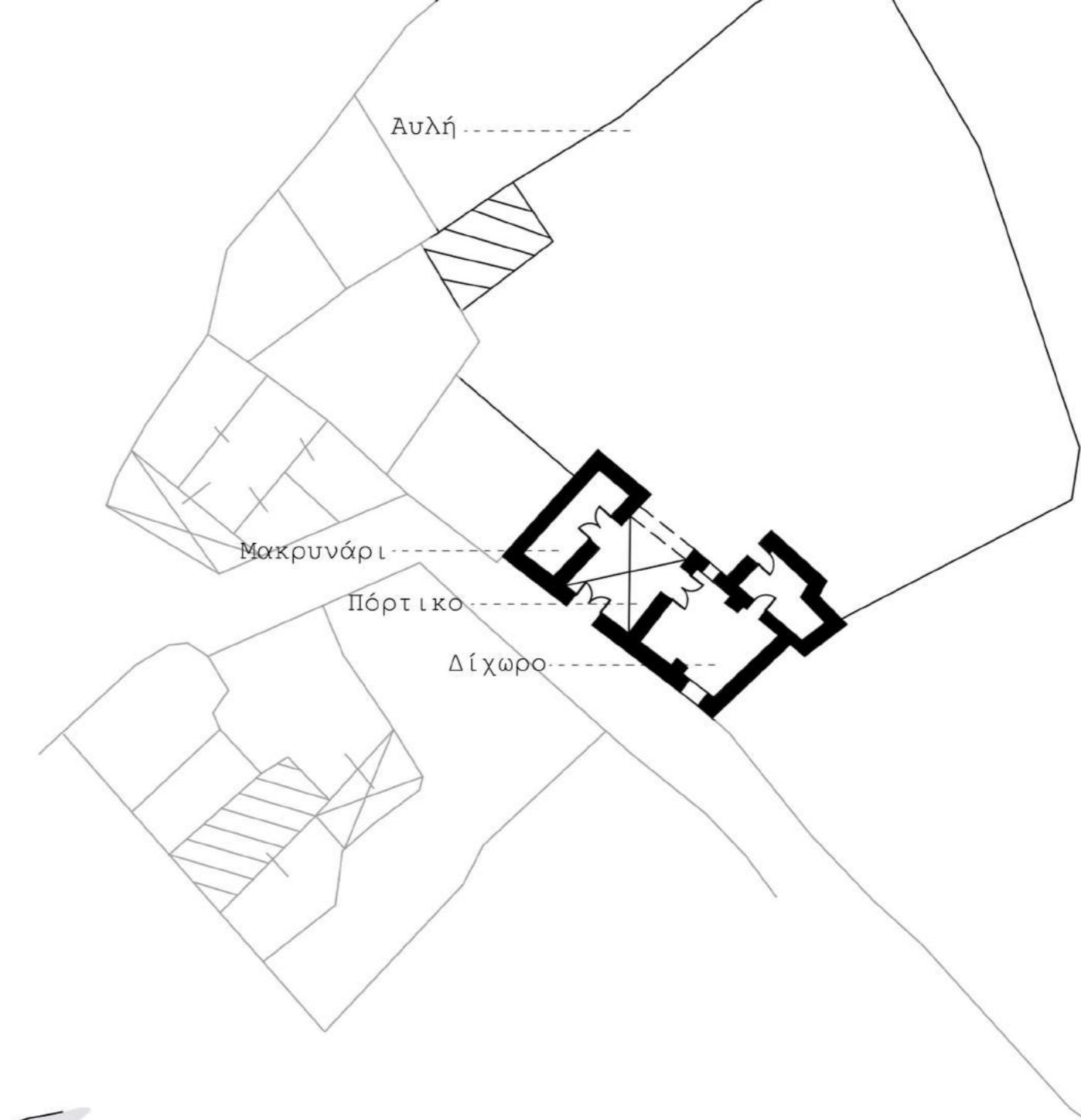
Πόρτικο

Κύρια Δωμάτια

Προσοψή εφαπτόμενη
στο δρόμο

Το κτίριο αποτελείται από ένα κεντρικό πόρτικο, δίπλα από το οποίο αναπτύσσονται τα κύρια δωμάτια. Σε σχήμα Γ διαμορφώνεται μια μεγάλη εξωτερική αυλή. Παρατηρείται ένας σχετικά μεγάλος αριθμός δωματίων κατά μήκος του δρόμου, ένα άνοιγμα προς το αίθριο, ένα σε μια αποθήκη και ένα σε ένα δωμάτιο.

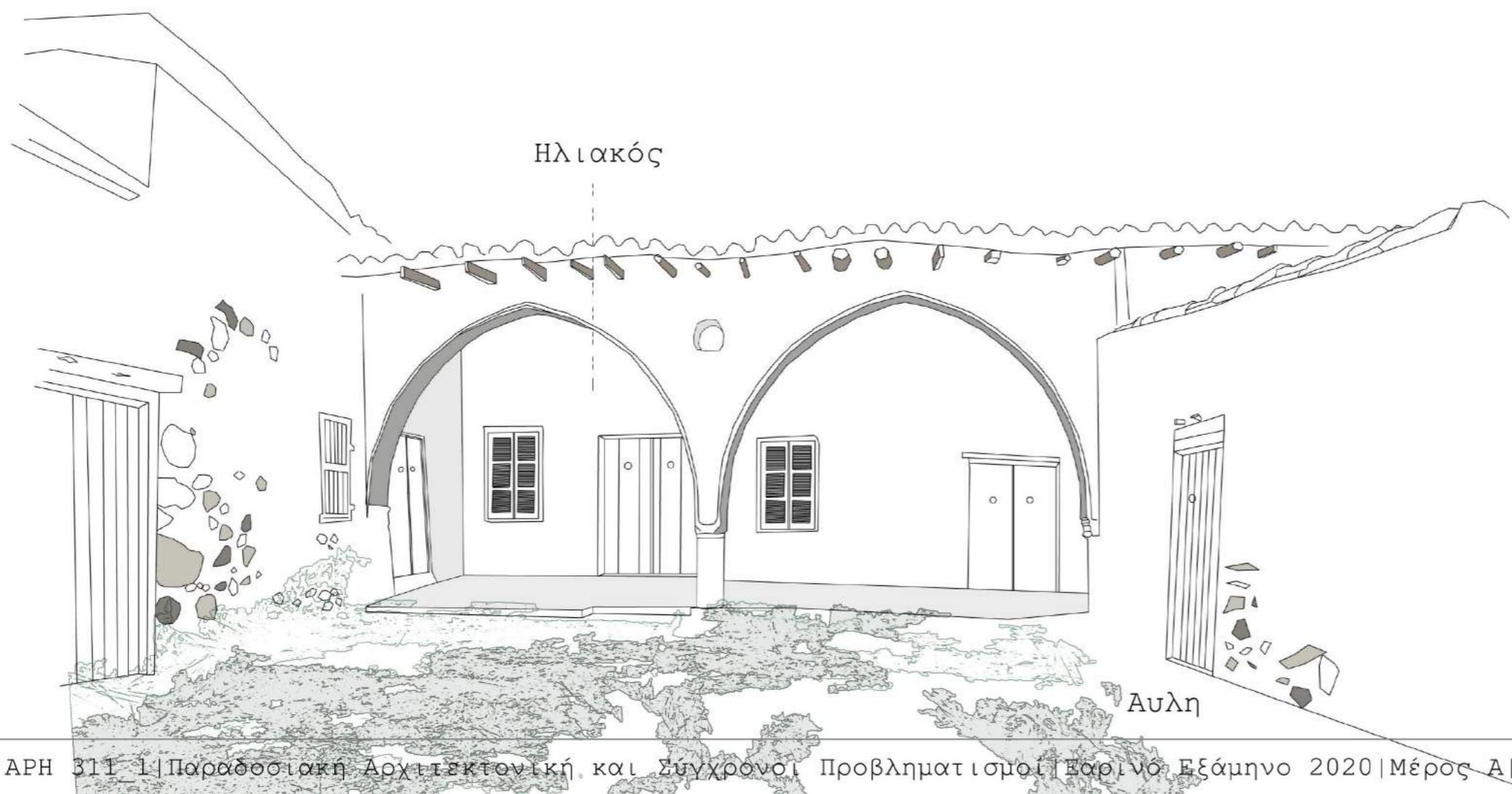

Κύρια είσοδος

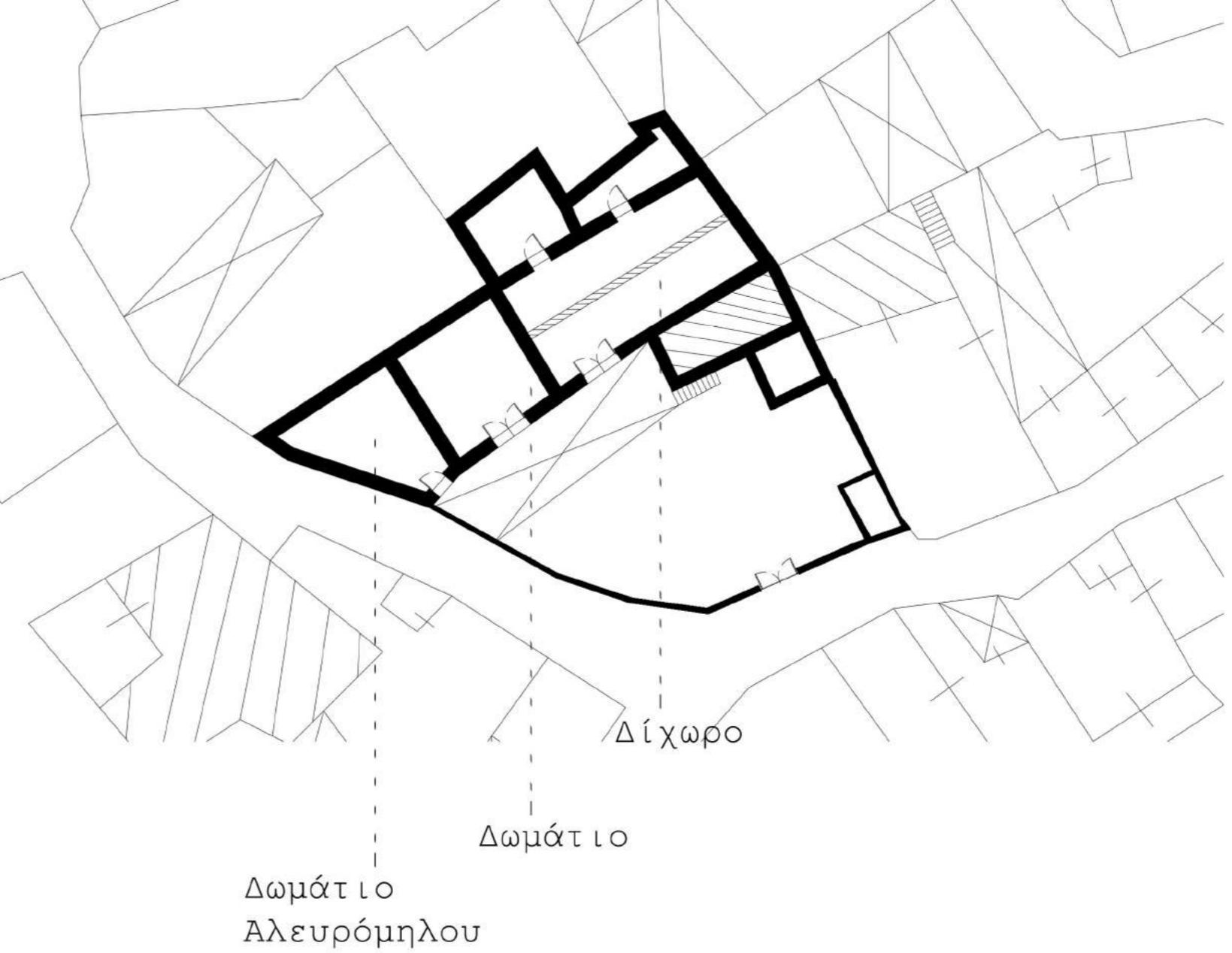
Η είσοδος της κατοικίας εφάπτεται με τον δρόμο.
Η κατοικία εμπεριέχει στα αριστερά της ένα μακρόστενο δωμάτιο (μακρυνάρι) ενώ στα δεξιά της υπάρχει ένα δίχωρο.
Στο μέσο υπάρχει ένας ηλιακός με μια καμάρα.

Στο πίσω μέρος της οικίας βρίσκεται το κατώι (διάφοροι βοηθητικοί-αποθηκευτικοί χώροι της οικίας).

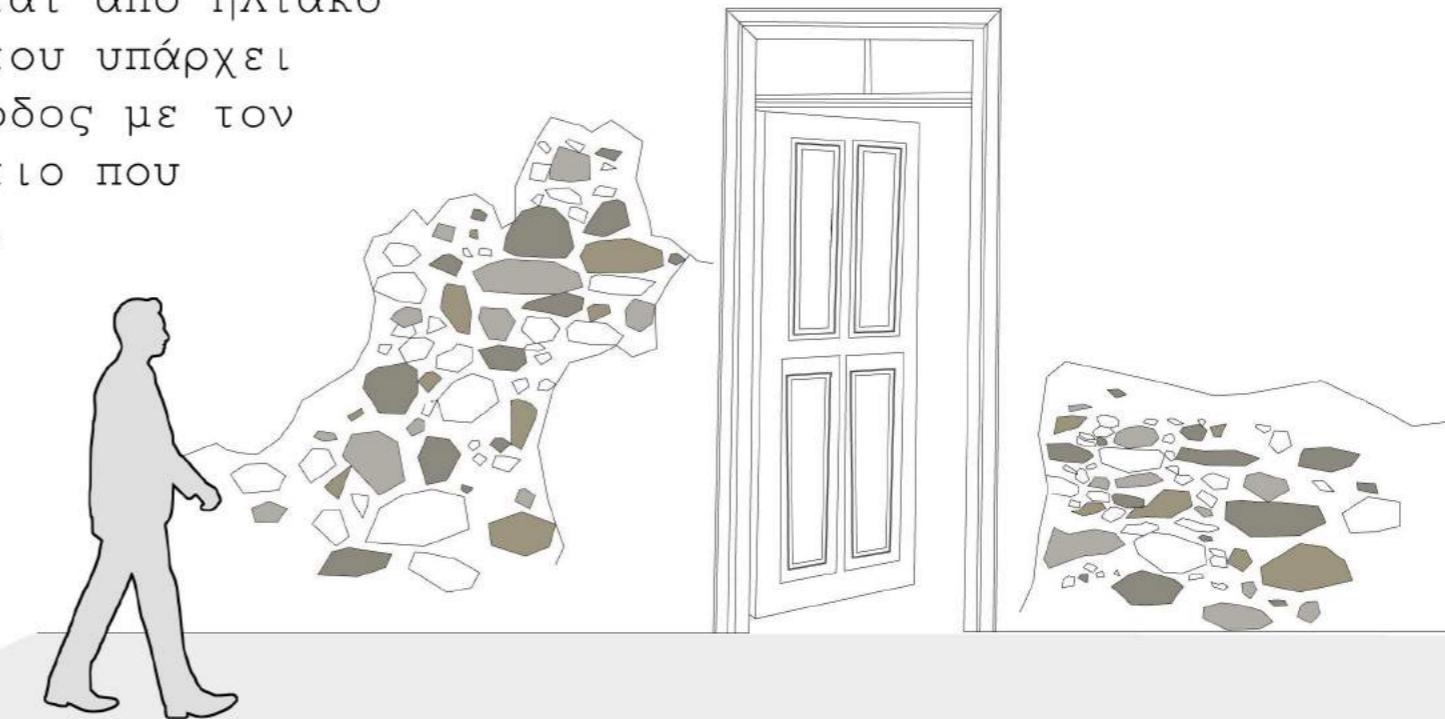
Γενικότερα η οικία παρουσιάζεται πλούσια λόγω της έκτασής της και λόγω του δίχωρου.

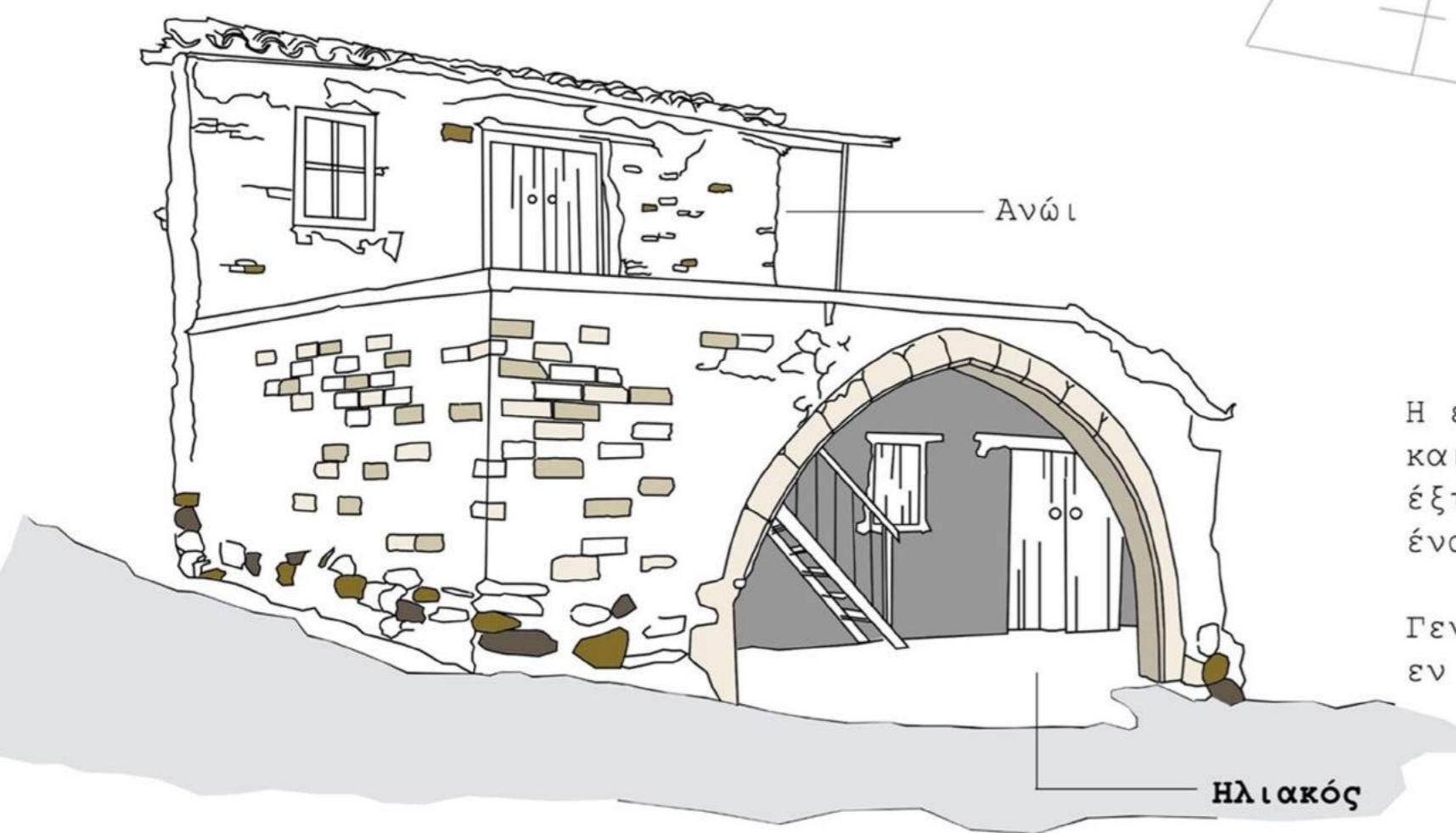

Η κατοικία αποτελείται από ηλιακό με διπλές δύο καμάρες. Πίσω από τον ηλιακό υπάρχει ένα δίχωρο και ένας δεύτερος όροφος. Γενικά το κτιρίο είναι πλούσιο με λεπτομερειες εσωτερικα και εξωτερικα και με ιδιαίτερο στοιχείο του εξωτερικα το φούρνο.

Η κατοικία αποτελείται από ηλιακό όπου που καταμήκος του υπάρχει δυόροφο η κύρια είσοδος με τον δίχωρο και ένα δωμάτιο που περιέχει αλευρόμηλο.

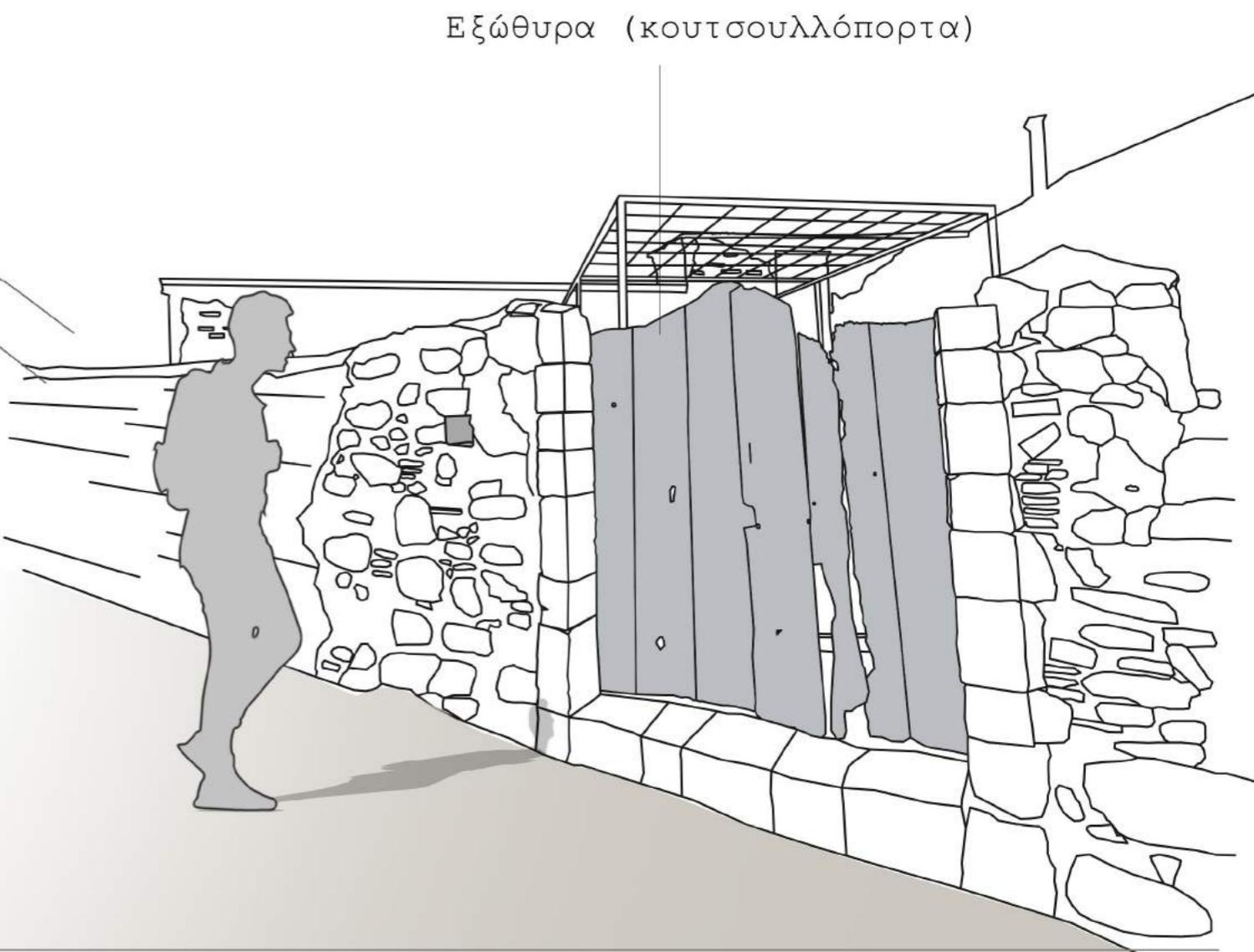

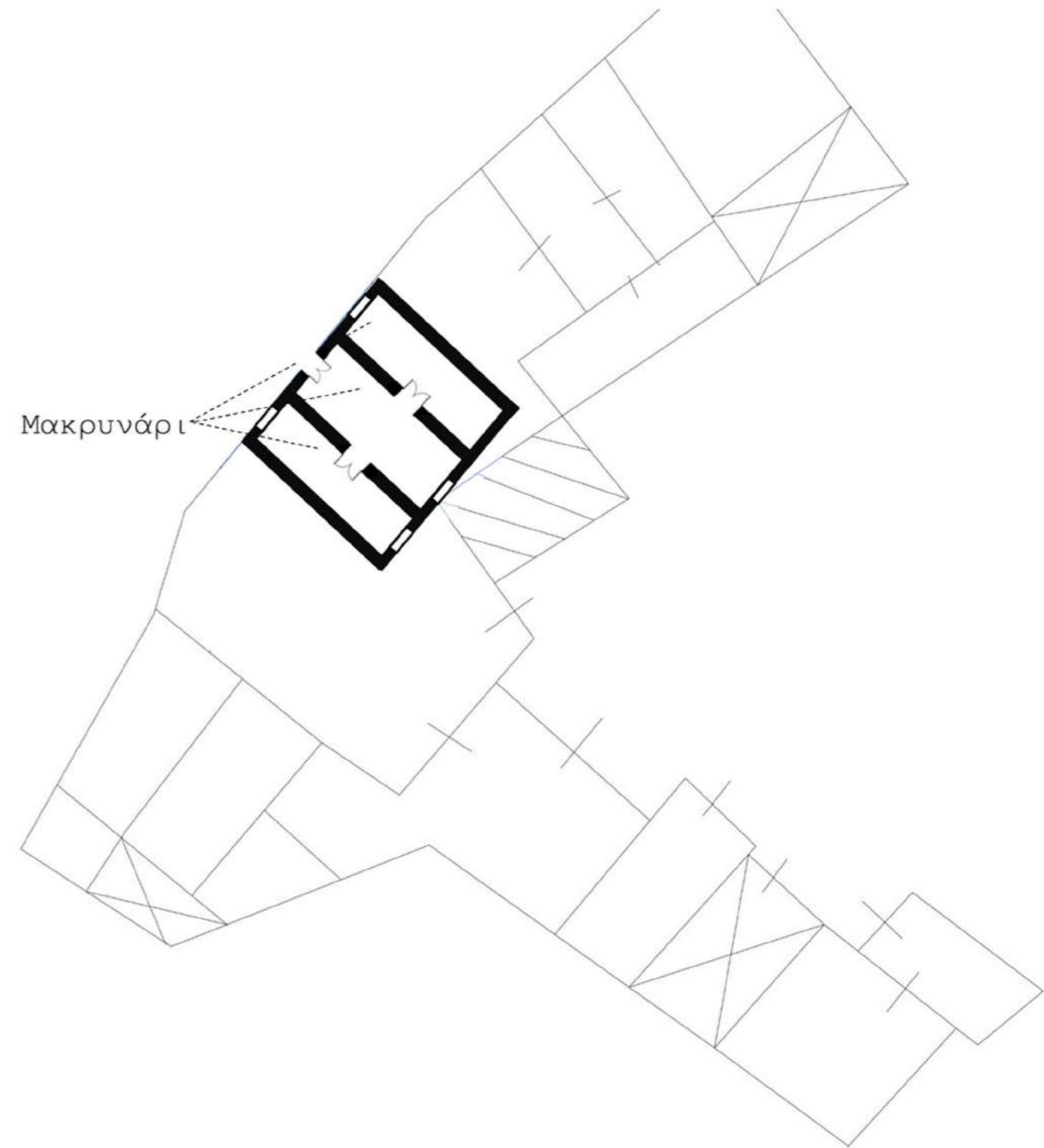
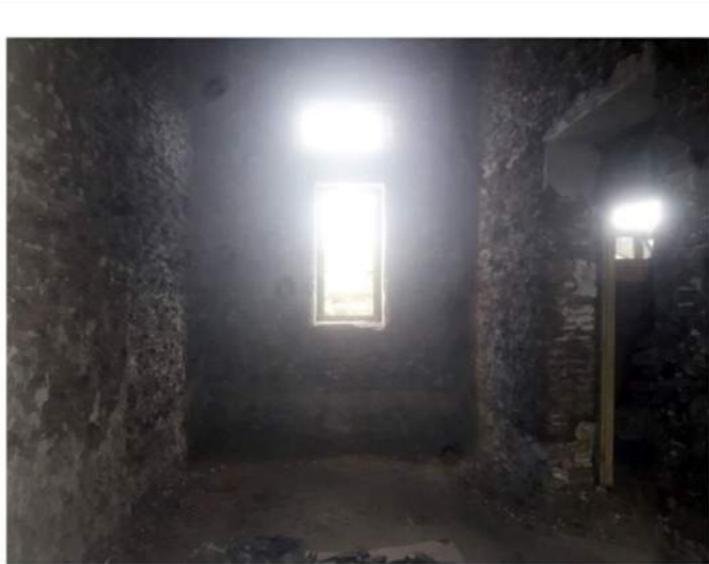
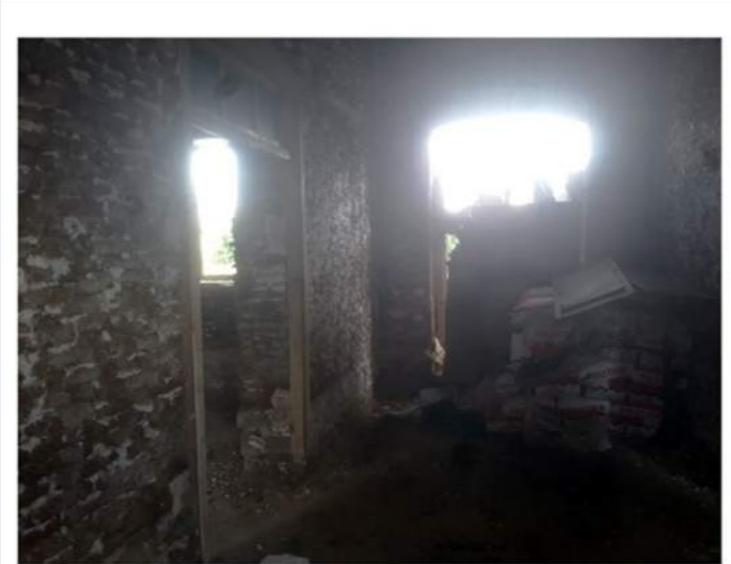
Η είσοδος της κατοικίας βρίσκεται αριστερά του δρόμου και επιπλέον μέσω ηλιακού. Επίσης υπάρχει ένας έξτρα όροφος με μικρό δωμάτιο. Στο πίσω μέρος του υπάρχει ένα δίχωρο που το διαχωρίζει μια καμάρα στη μέση.

Γενικότερα μπορούμε να πούμε ότι η οικία θεωρείται εν μέρη φτωχική.

-Οικία Χατζηγεωργίου Ζιντίλη, Κλήρου.
Η κατοικία αποτελείται από ένα ηλιακό με καμάρα, βοηθητικά δωμάτια, διχωρο, σώσπιτον, κελλάρι, σωτζελαρον, διάδρομο, μάνδρα, αποχωρητήριο και θύρα διαφυγής.

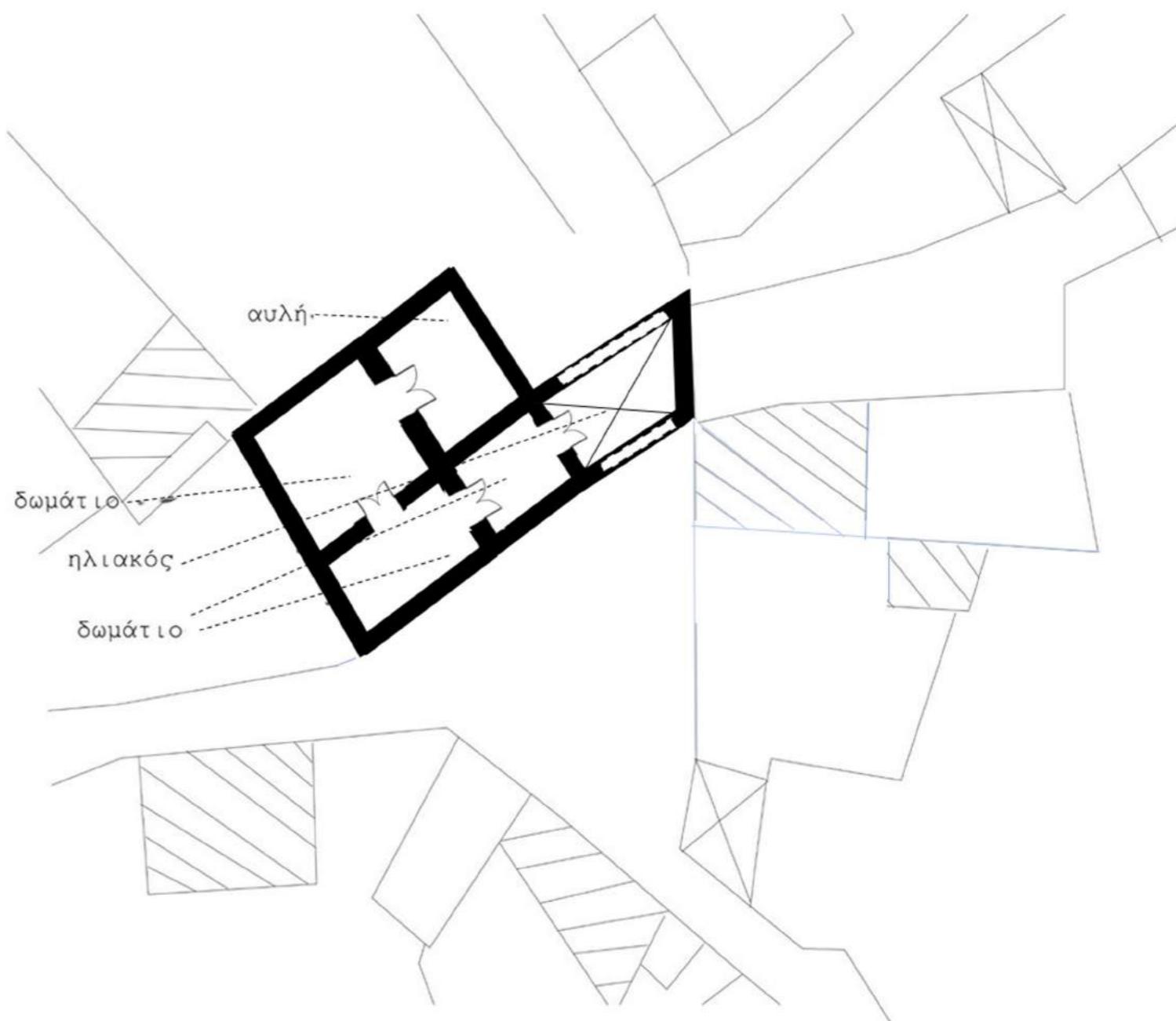
Πρόσοψη οικίας

Η είσοδος της κατοικίας εφαπτεται με τον δρόμο.
Η κατοικία είναι μικρή συγκριτικά με τις υπόλοιπες
του χωριού. Διακρίνονται τρια μακρόστενα δωμάτια
(μακρυνάρια).

Η κατοικία είναι περιορισμένης έκτασης χωρίς ιδιαίτερο
πλούτο.

Εξώστης

Η κατοικία φαίνεται να περνά πάνω από τον δρόμο μέσω ενός ηλιακού. Στο πάνω όροφο της κατοικίας παρουσιάζεται ένας εξώστης. Η κατοικία έχει μια μεγάλη αυλή που εφάπτεται με τον δρόμο και τρία δωμάτια. Επιπλέον φαίνεται να είναι επιχρισμένη και με διάφορες προσθήκες όπως την χρήση γυάλινων επιφανειών σε ανοίγματα. Θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι μια σπάνια τυπολογία στο χωριό της Κλήρου.

Κατηγορίων κτιρίων

Κατηγορία Α	Κατηγορία Β	

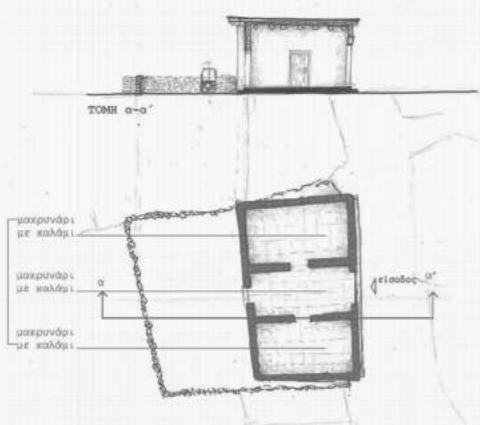
Στη **κατηγορία Α** είναι οι οικοδομές με δωμάτια επί του οδικού συνόρου και είσοδο μέσω ενός πόρτικου.

Στη **κατηγορία Β** ανήκουν οι οικοδομές με αυλή μπροστά και δωμάτια κυρίως στο πίσω μέρος. Στις οικοδομές αυτές ο ηλιακός βρίσκεται μπροστά στα κυρια δωμάτια της οικοδομής, επίσης είναι μεγαλύτερες και σε έκταση.

Στη **τρίτη στήλη** ανήκουν οι υποδομές που δεν ακολουθούν τη λογική των προηγούμενων κατηγοριών. Εχουν δηλαδη διαφορετική τυπολογία.

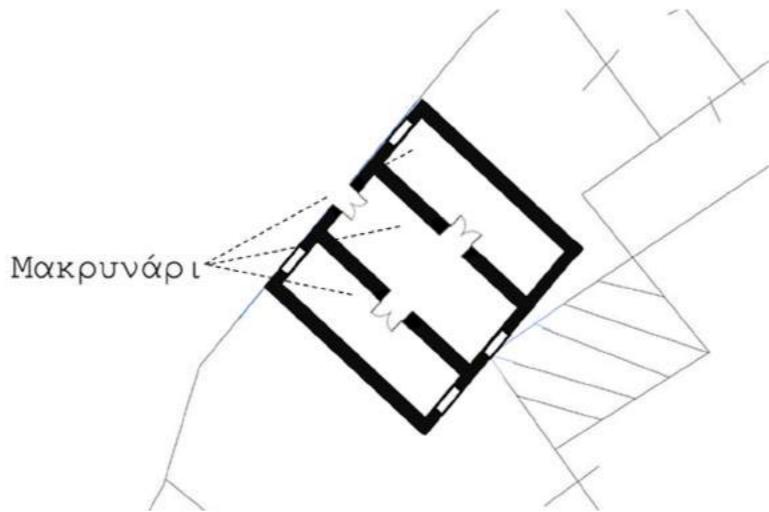
Σύγκριση με κτίρια αναλυμένα από άλλους φοιτητές:

Αποτύπωση κτιρίων από φοιτητές του 2016

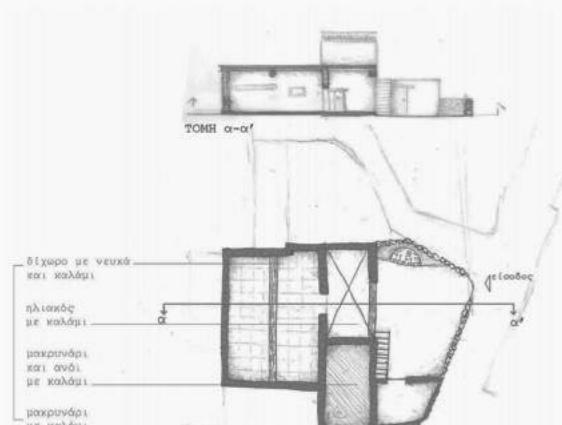
1η αποτύπωση

Δική μας αποτυπωση κτιρίων

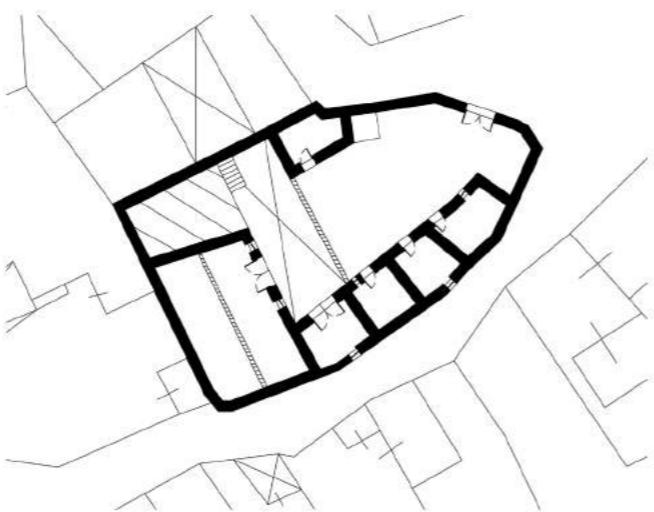

Σύγκριση

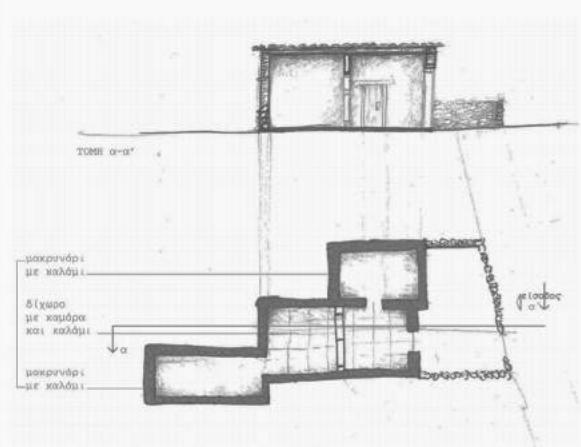
Η 1η αποτύπωση παρουσιάζει την κατοικία αρκετά μικρή με 3 μακρυνάρια και πισω από την κατοικία μια αυλή. Στην δική μας αποτύπωση παρουσιάζεται η κατοικία στον ίδιο βαθμό με την πρωτη περιπτωση, με εξαίρεση όμως την αυλή. Το κύριο συμπέρασμα είναι πως οι συγκεκριμένες κατοικίες παρουσιάζουν μια τυπική σχεδιαστικά κατοικία φτωχική με τα δεδομένα της Κλήρου.

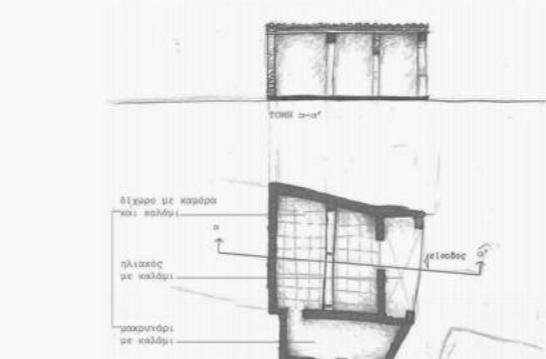
2η αποτύπωση

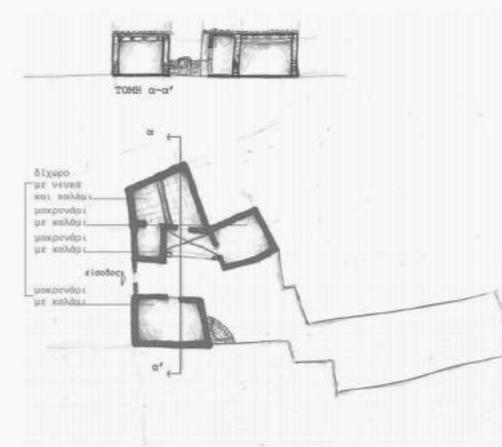
Στην 2η περίπτωση παρουσιάζεται την κατοικία αρκετά μεγάλη με έναν ηλιακό, διχωρο, μακρυνάρι και ανώτι. Σε σύκριση με την δική μας κατοικία περιέχονται τα ίδια χαρακτηριστικα και με εξωτερική αυλη, με φούρνο. Οι κατοικίες συγκριτικά είναι και οι δύο αρκετά πλούσιες με τα δεδομένα της Κλήρου, αλλά και με αρκετά δωμάτια, επίσης παρατηρείται η ίδια διαχείρηση στην ακανονιστία του οικοπέδου.

3η αποτύπωση

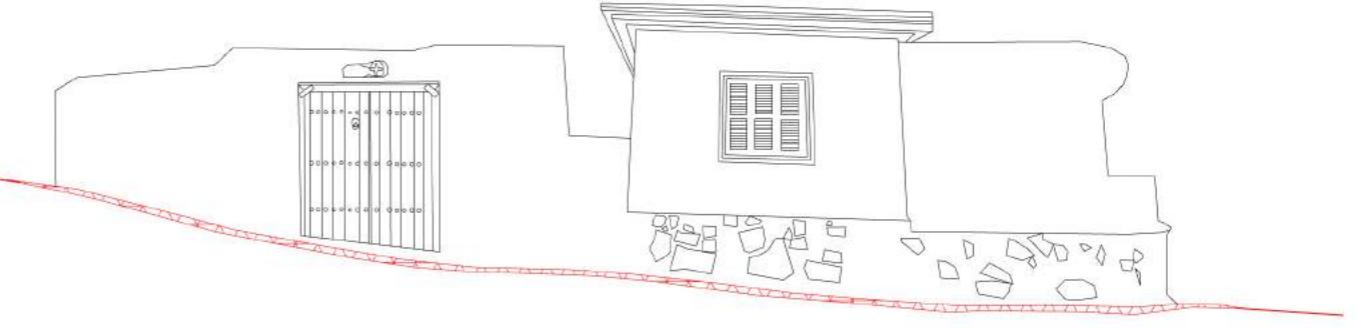
4η αποτύπωση

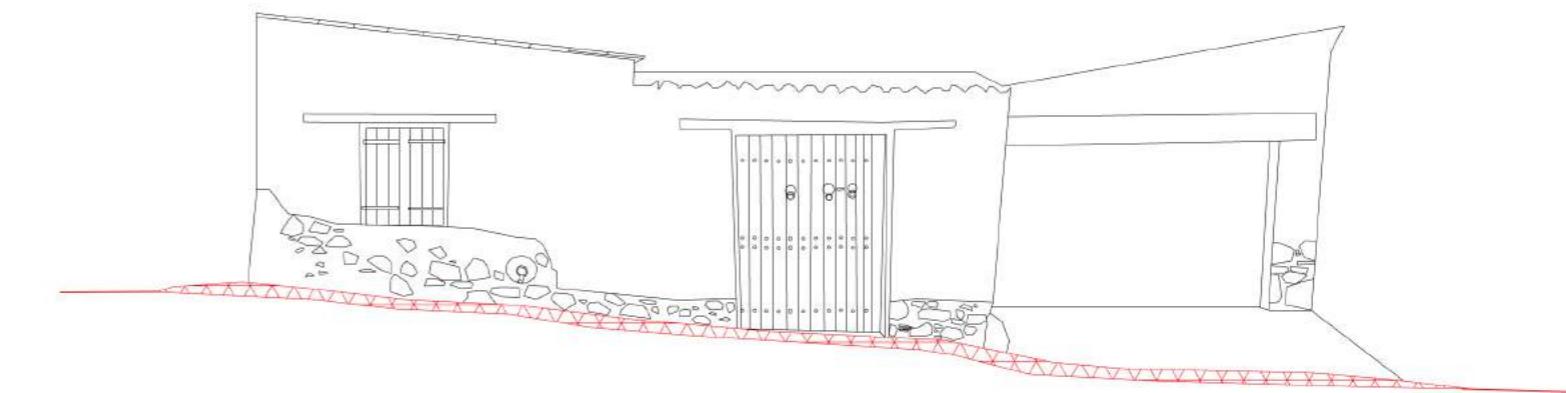
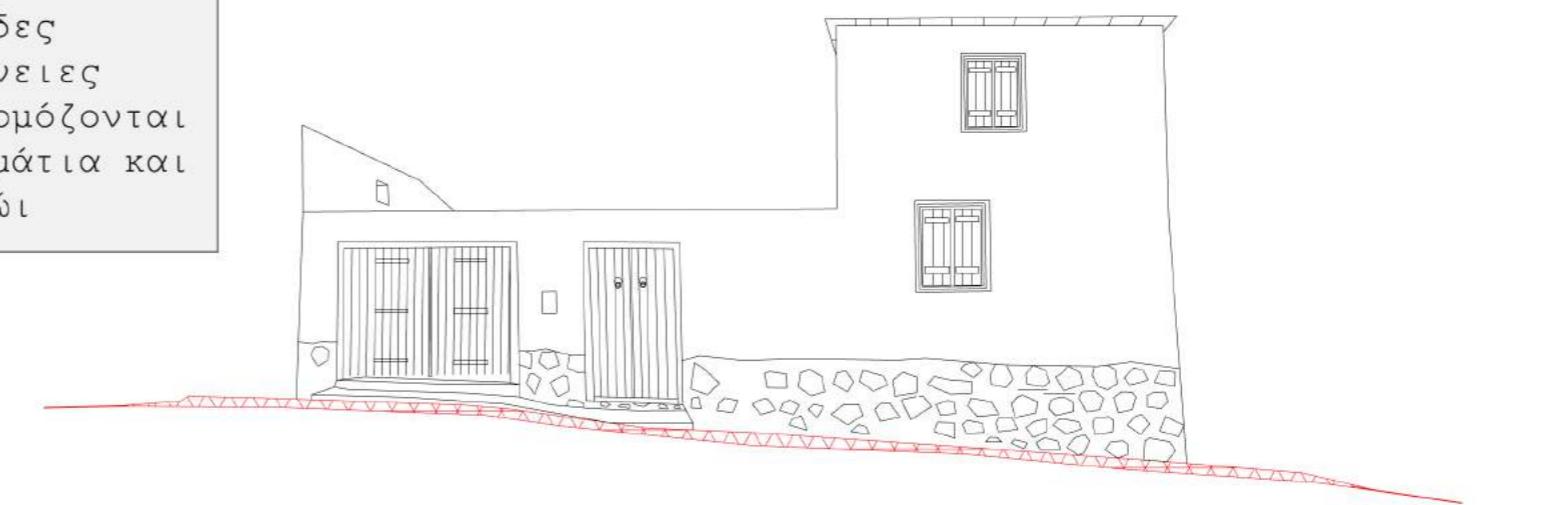
5η αποτύπωση

Οι φοιτητές του 2016 επειδη ανάλυσαν σχεδόν πιο μικρές κατοικίες από εμάς, παρατηρήσαμε πως η ανάλυση μας στις πιο μεγάλες κατοικίες και με τις δικές τους αποδεικνύουν το πλούσιο χαρακτήρα που έχει το χωριό της Κληρου.

Μορφολογία Εδάφους

Στις πιο επίπεδες επιφάνειες προσαρμόζονται τα δωμάτια και το ανώνυμο

Κάθε κατοικία προσαρμόζεται ανάλογα με τις συνθήκες του εδάφους, διαμορφώνεται με βάση την κλίση και το ύψος του. Το αποτέλεσμα παρατηρείται στην τυπολογία των παραδοσιακών κατοικιών.

Μορφολογία Εδάφους

5

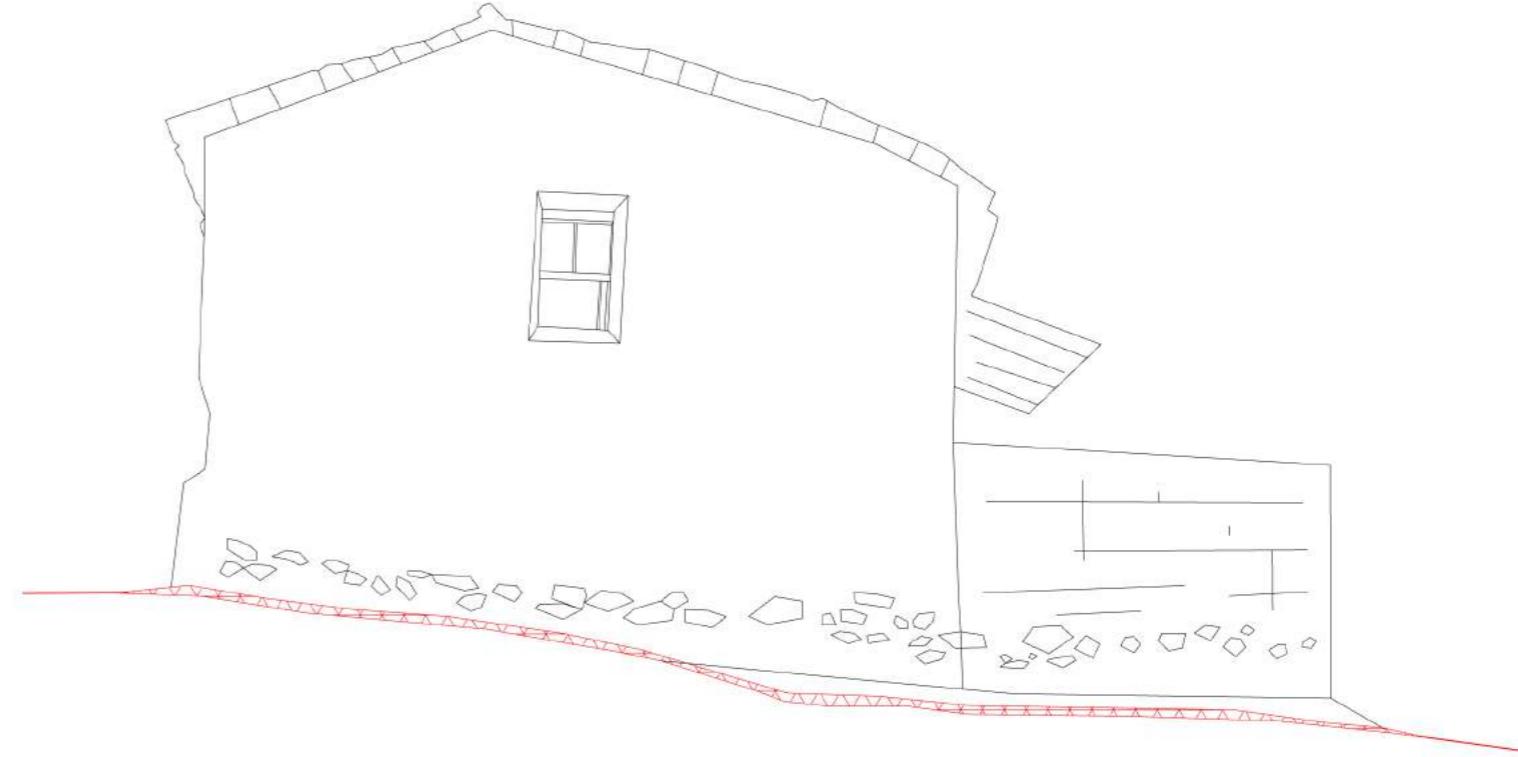
Υπαρχουν περιπτώσεις που μερικά ανοίγματα εφάπτονται καταμήκος του δρόμου.

5η περίπτωση

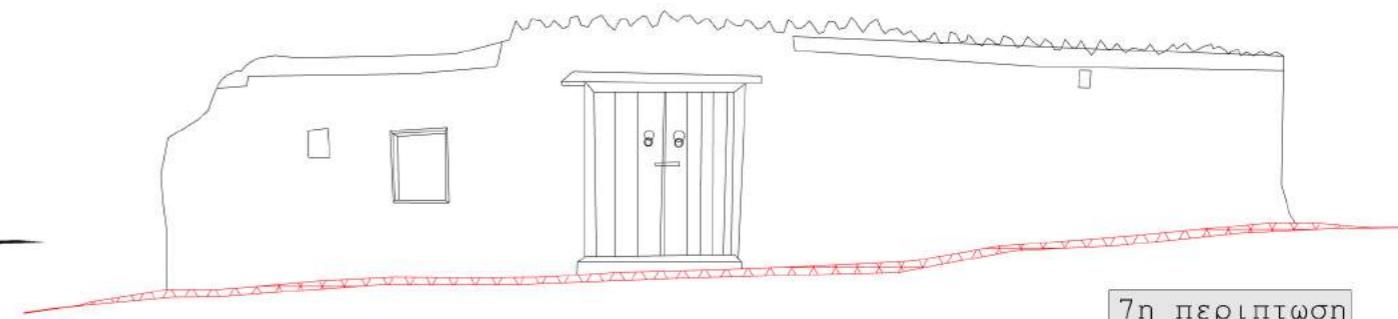
6

6η περίπτωση

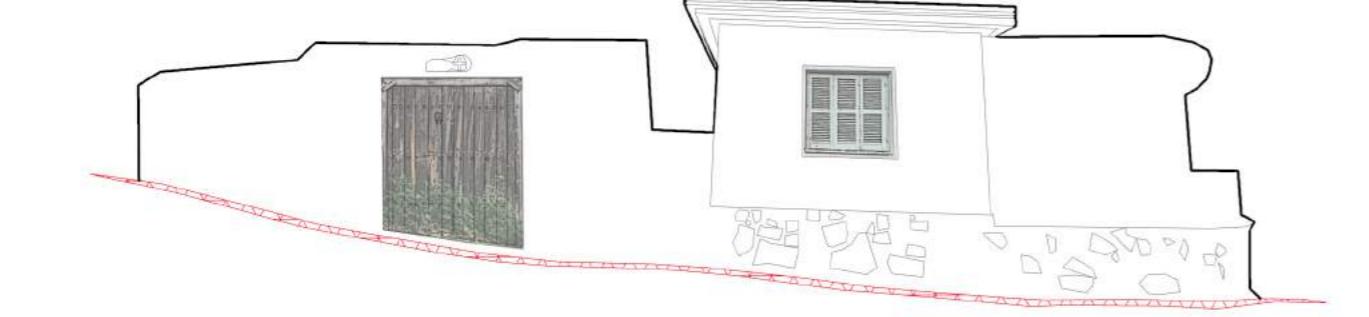

7

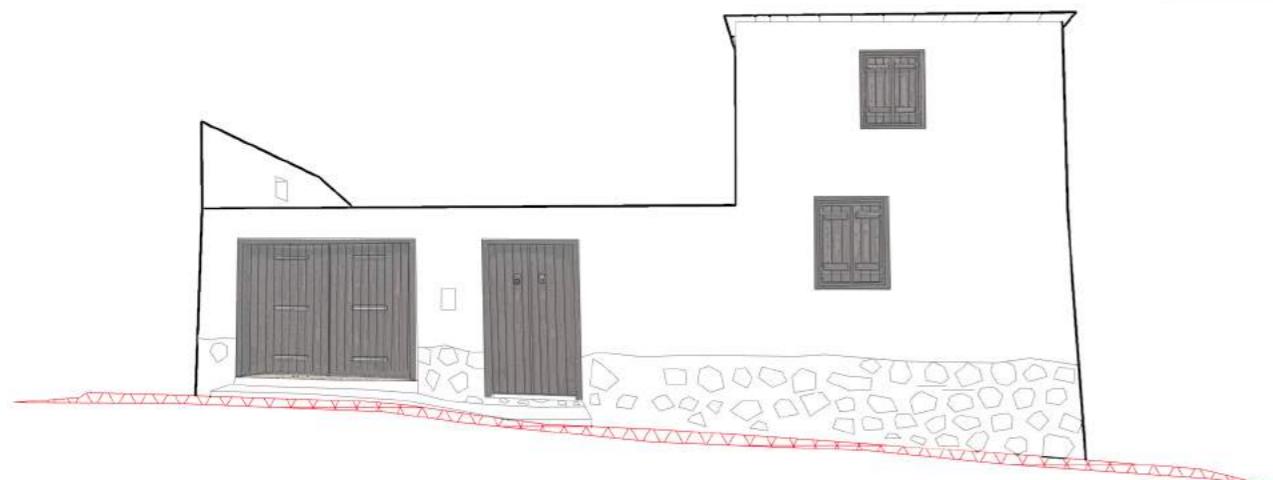

7η περιπτωση

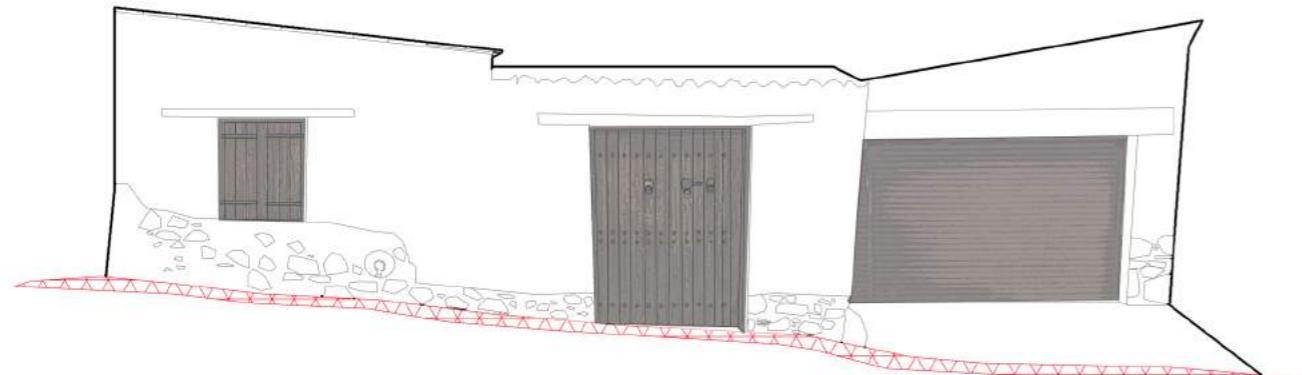
Πληρες Κενό όψεων

1η περιπτώση

2η περιπτώση

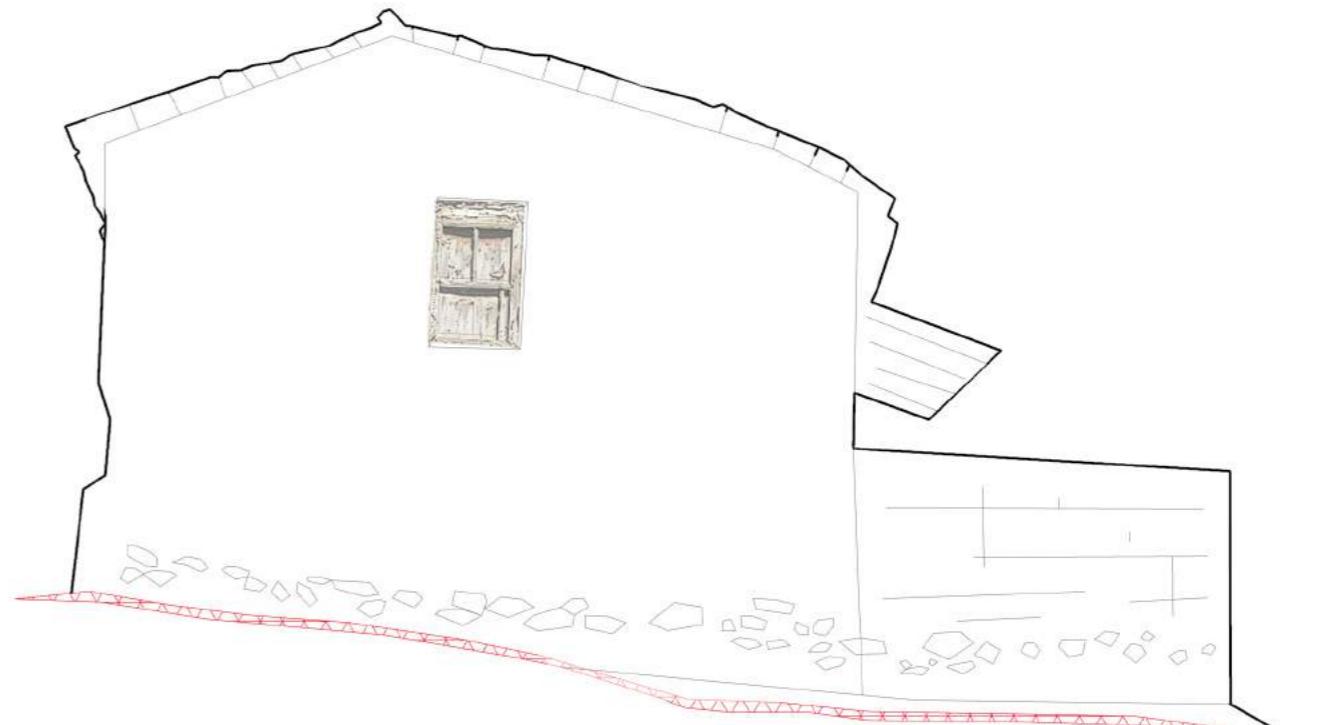
3η περιπτώση

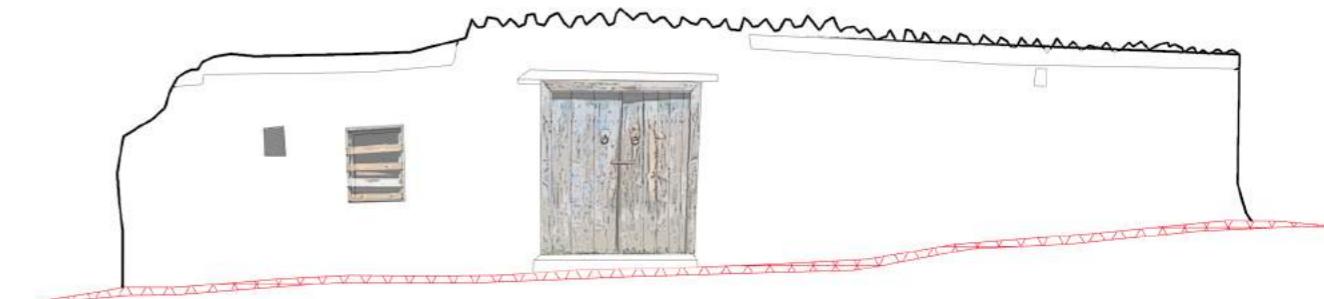
4η περιπτώση

5η περίπτωση

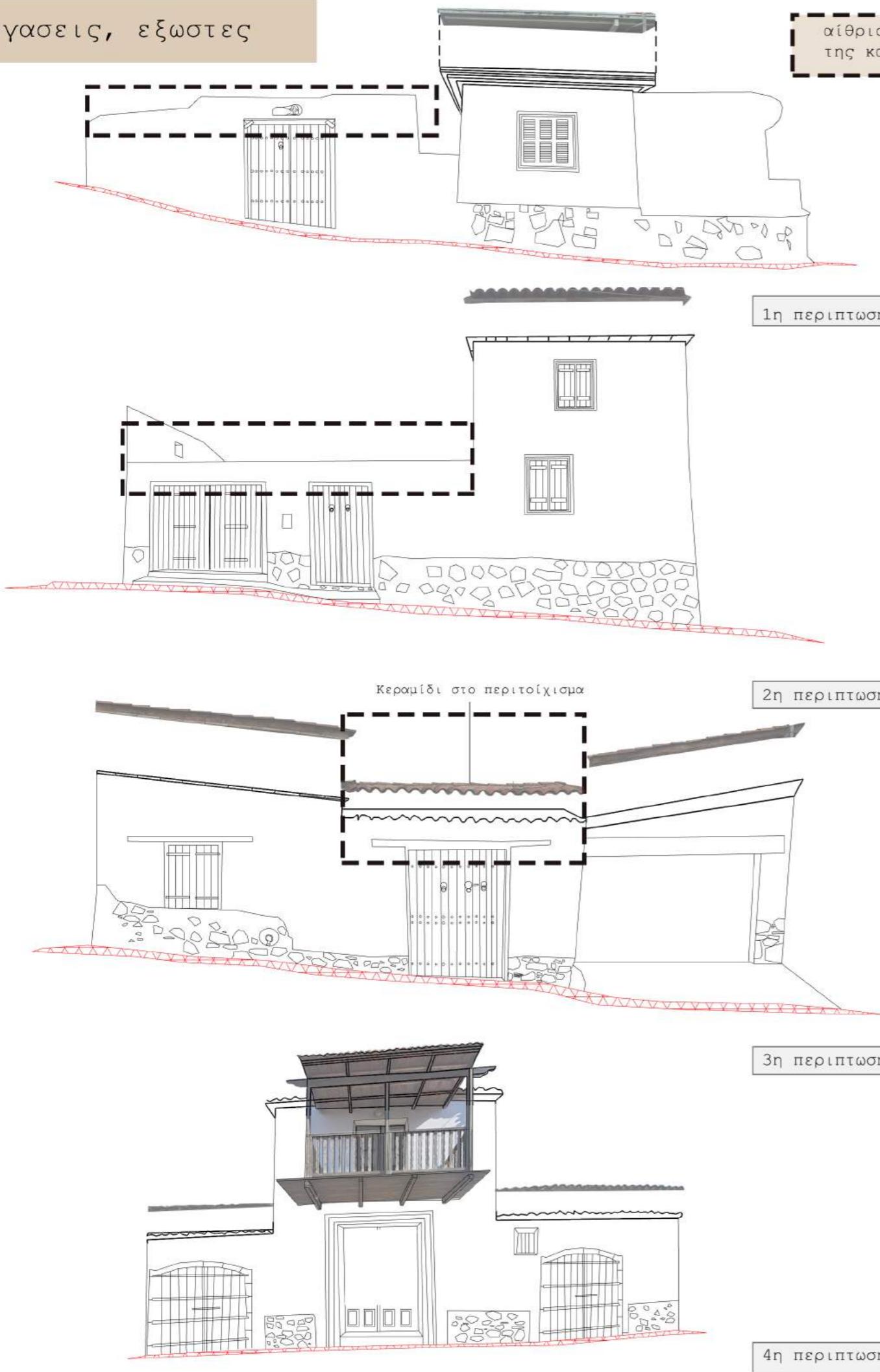

6η περίπτωση

7η περιπτώση

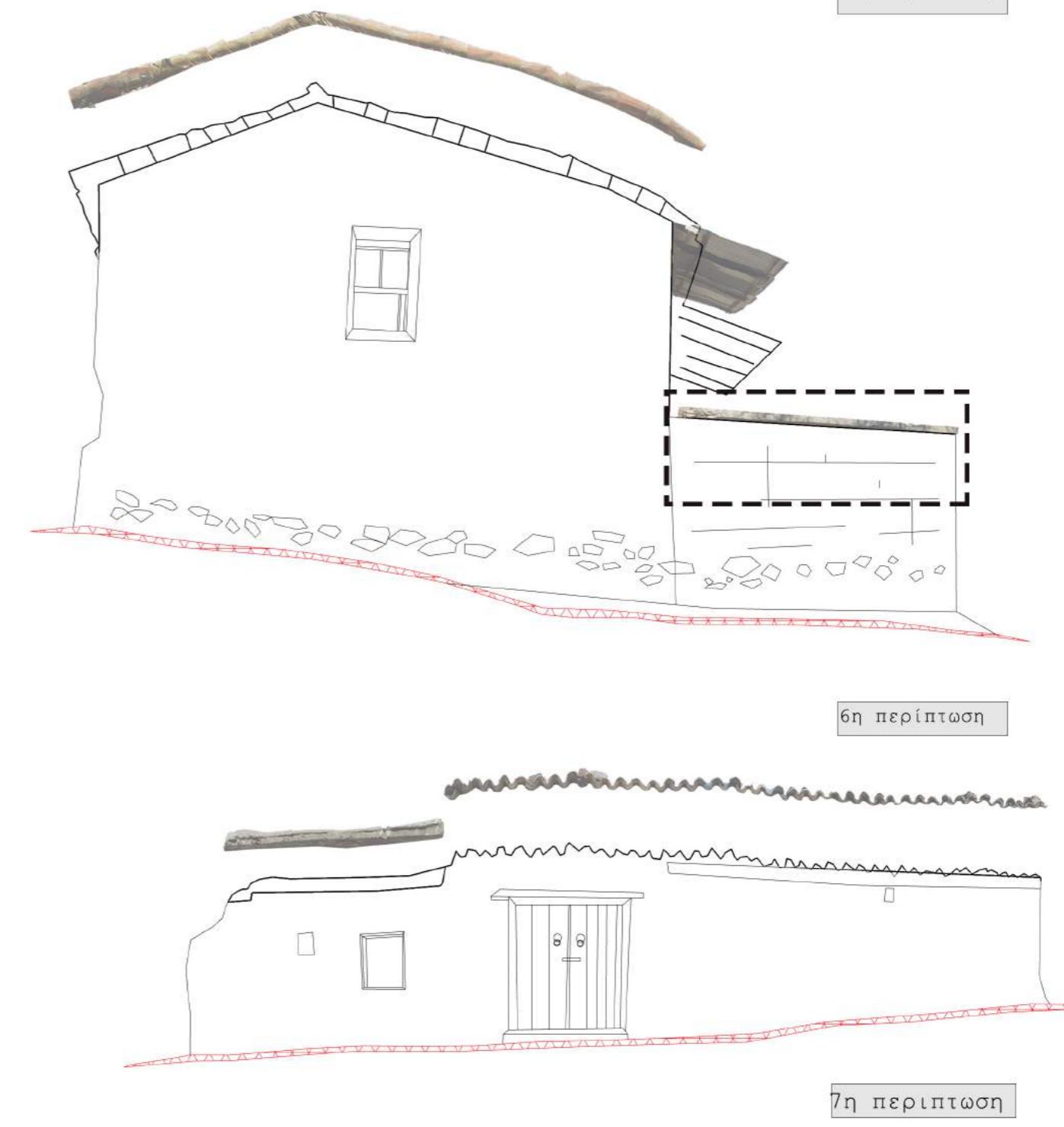
Στεγασεις, εξωστες

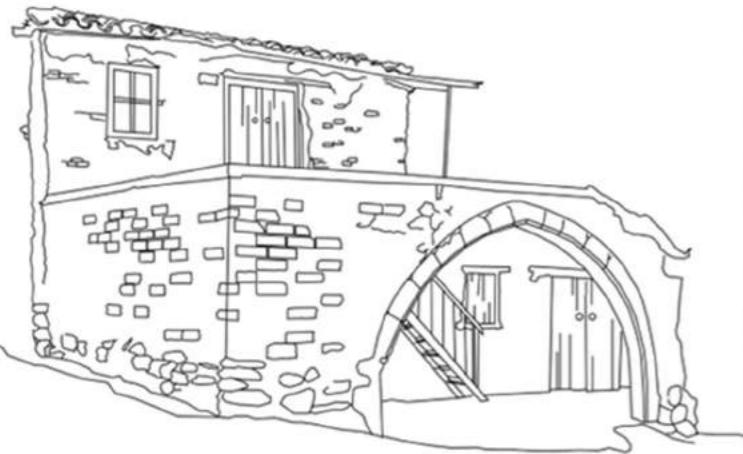

αίθριο - αυλή στο εσωτερικό της κατοικίας

Στις πλήστες κατοικίες γίνεται η χρήση κεραμιδιού στην στέγαση τους. Στις περισσότερες κατοικίες υπάρχει εσωτερικό αίθριο και η αυλή.

Γενικά τα πόρτικα βρίσκονται σε άμεση σχέση με τον δρόμο και μέσω αυτών επιτυγχάνεται η πρόσβαση από το δημόσιο χώρο προς την κατοικία.

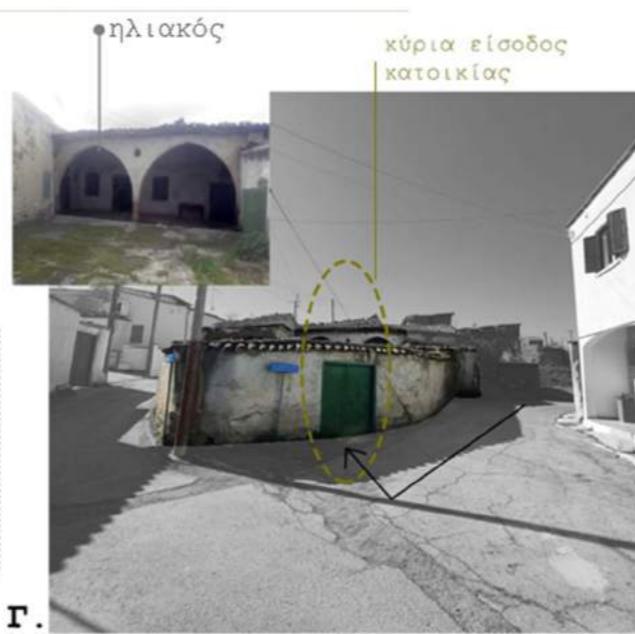
Αντίθετα οι ηλιακοί βρίσκονται σε πιο στενή θέση με την εσωτερική αυλή και συνήθως αναπτύσσονται μπροστά από τα κύρια δωμάτια της οικίας.

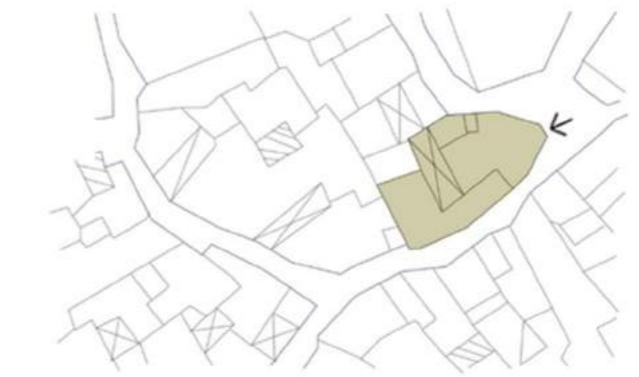
Το πόρτικον συγκριτικά με τον τρόπο εισόδου της κατοικίας βρίσκεται σε άμεση σχέση με τον δρόμο.

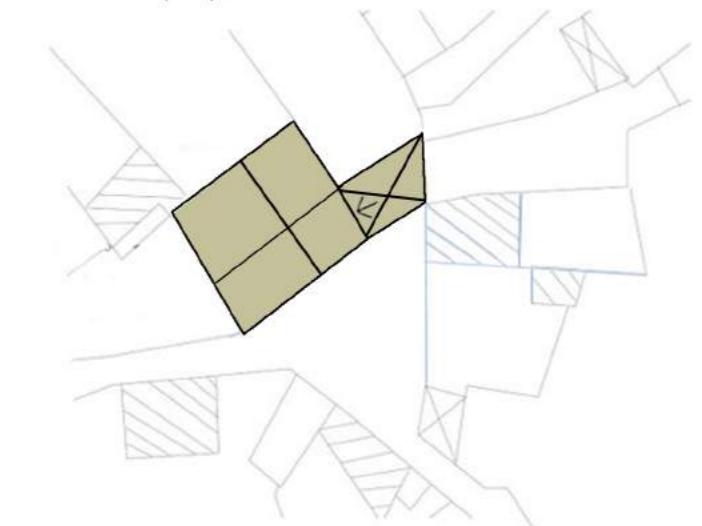
Ο ηλιακός βρίσκεται στο μέσο της κατοικίας με μερική απόσταση από τον δρόμο.

Γ.

Ο ηλιακός βρίσκεται στο βάθος της κατοικίας με μεγάλη απόσταση από την κεντρική είσοδο προς τον δρόμο.

Η κατοικία φαίνεται να περνά πάνω από τον δρόμο μέσω του ηλιακού. Η είσοδος της βρίσκεται αριστερά του δρόμου και εφάπτεται σε αυτόν.

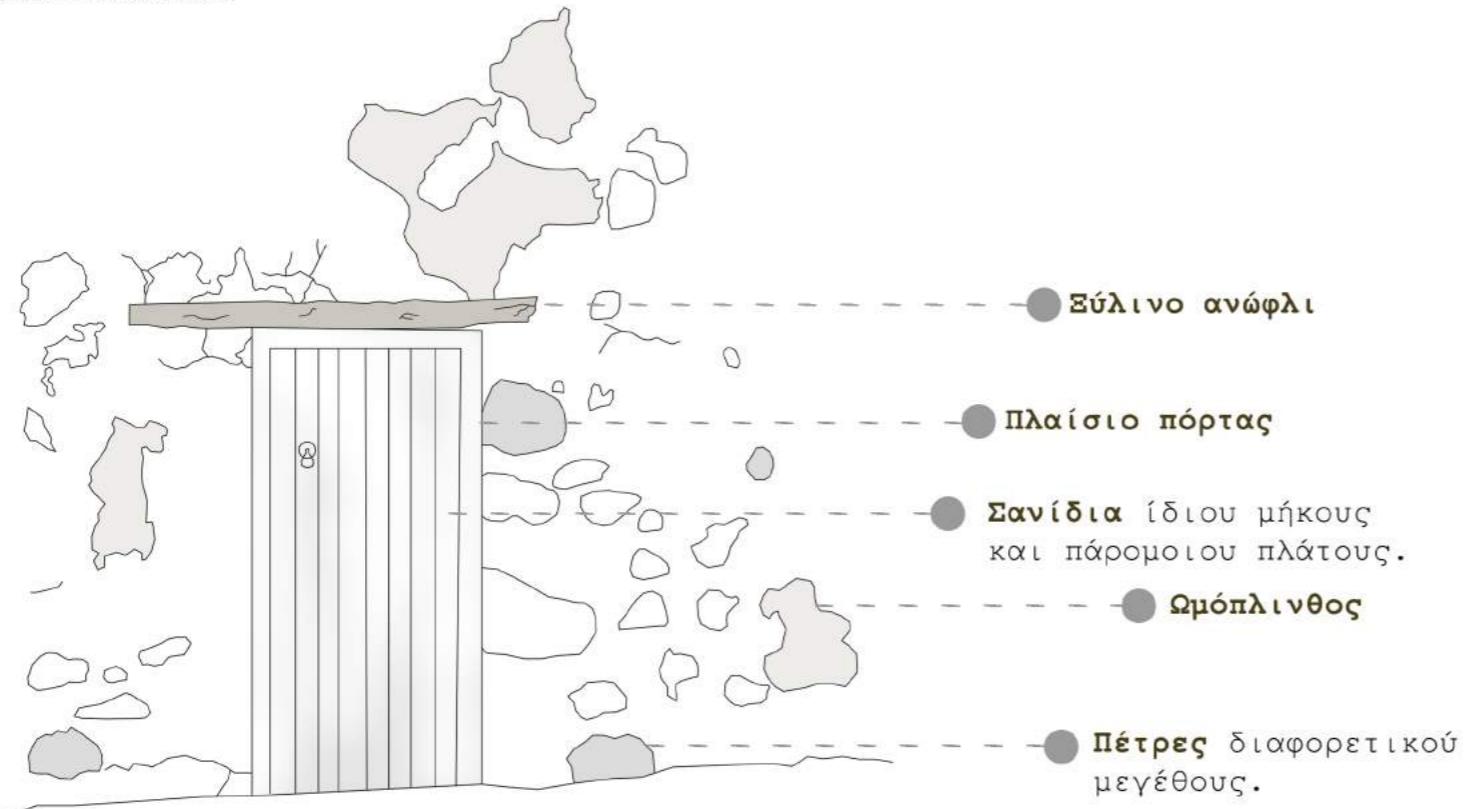

Ο ηλιακός της κατοικίας βρίσκεται στο βάθος του τεμαχίου, μπροστά από τα κύρια δωμάτια της οικίας. Έχει άμεση πρόσβαση προς τον δρόμο.

Ε.

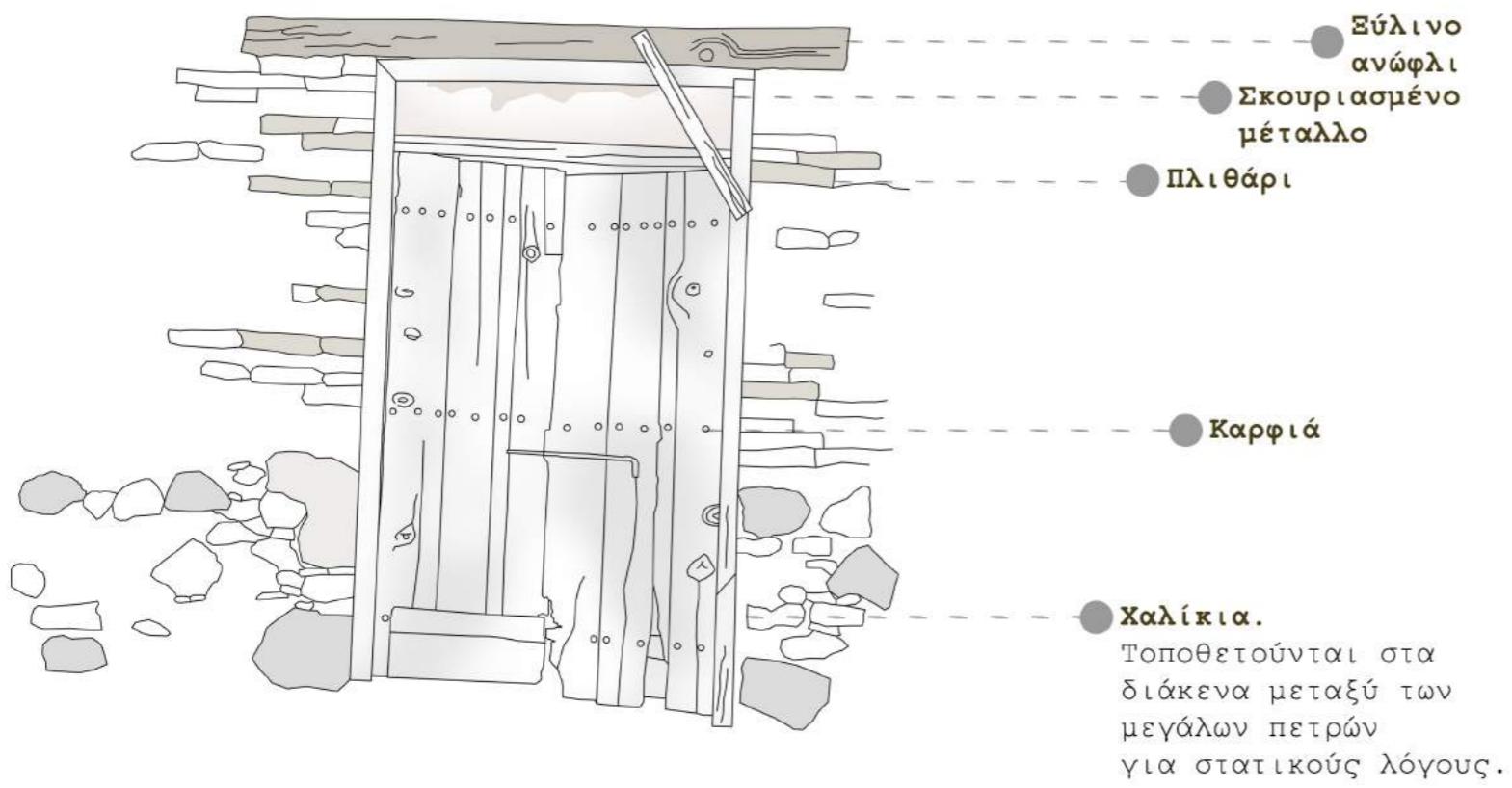
Κατηγορία A. απλή σανιδωτή θύρα μικρού πλάτους

Απλή σανιδωτή θύρα μικρού ανοίγματος. Στο πάνω μέρος τοποθετείται ένα μακρύ ξύλο, το γνωστό βολίτζι για στατικούς λόγους. Επιπλέον υποστηρίζει τον ωμόπλινθο, ο οποίος βρίσκεται περιμετρικά της θύρας. Χρησιμοποιούνται σανίδια διαφορετικού πλάτους αλλά ίδιου μήκους για την δημιουργία της.

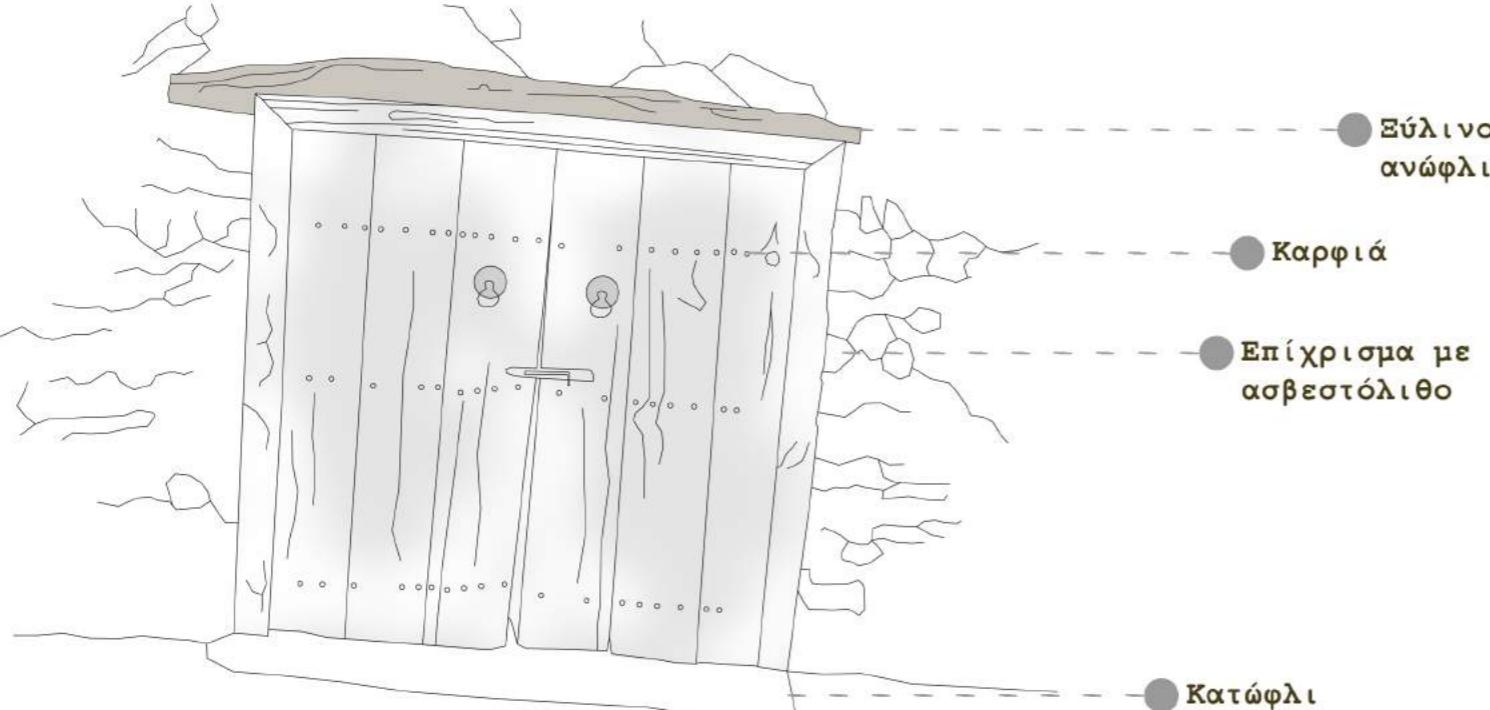
Κατηγορία B. απλή διπλή σανιδωτή θύρα μέτριου πλάτους

Απλή διπλή σανιδωτή θύρα εισόδου, μέτριου πλάτους που οδηγεί σε εσωτερικό χώρο κατοικίας. Τα θυρόφυλλα είναι απλά σανιδωτά καρφωτά με την βοήθεια οριζόντιων ζυγών. Τοποθετείται χοντρό ξύλινο ανώφλι λόγω του μεγαλύτερου μεγέθους της θύρας. Η θύρα είναι περιτρυγυρισμένη από πλιθάρι και πέτρα. Στο πάνω μέρος της πόρτας χρησιμοποιείται χοντρό μεταλλικό στοιχείο (ίσως μεταγενέστερη προσθήκη).

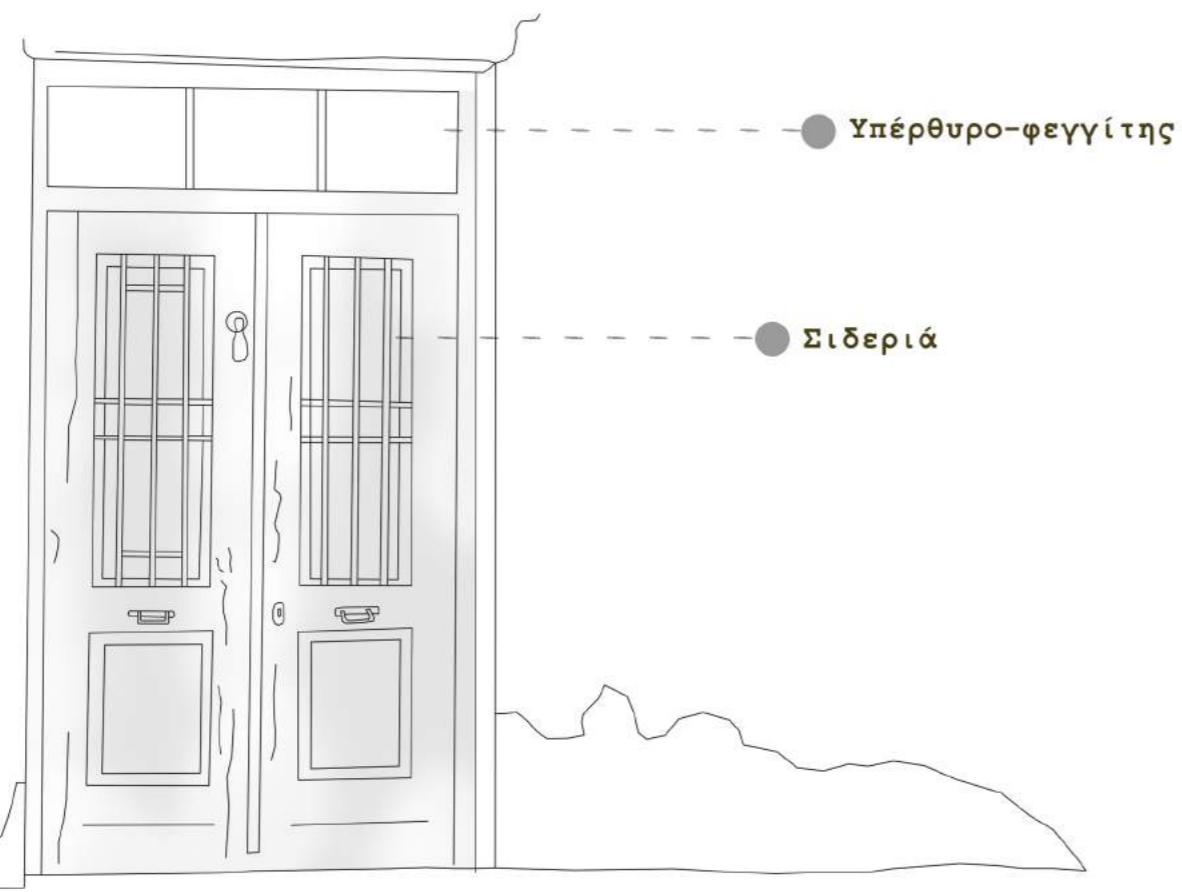
Κατηγορία Γ. απλή σανιδωτή θύρα μεγάλου ανοίγματος.

Σε αυτήν την κατηγορία χρησιμοποείται ξύλινο ανώφλι μεγαλύτερου μεγέθους (το ίδιο ισχύει και για τα σανιδωτά κάθετα στοιχεία) λόγω του μεγαλύτερου ανοίγματος που έχει η θύρα. Χρησιμοποιείται περιετρικά της θύρας επίχρισμα με ασβεστόλιθο για επικάλυψη της πέτρας. Χρησιμοποιούνται και εδώ μικρά καρφιά για την στήριξη των σανίδων.

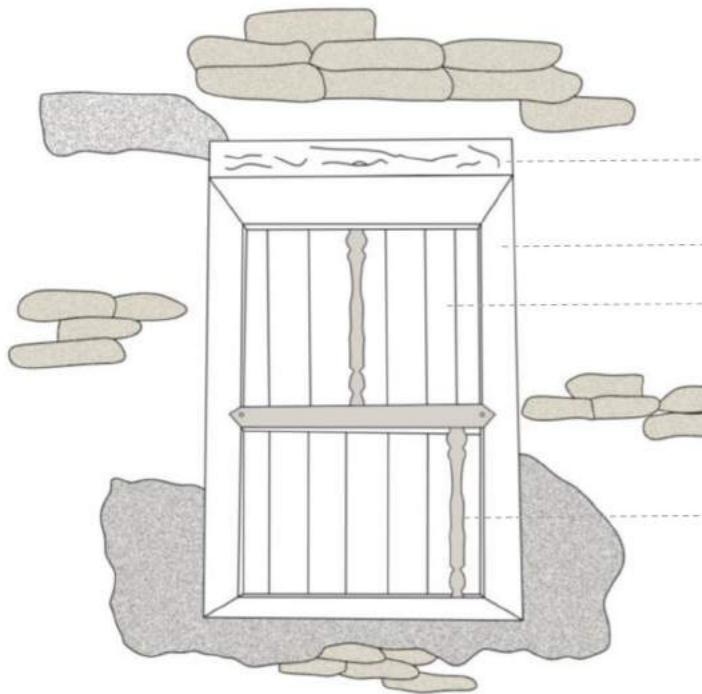
Κατηγορία Δ. ταμπλαδωτή εξώθυρα με οριζόντιο υπέρθυρο.

Μεταγενέστερη ταμπλαδωτή θύρα εισόδου σε υψημετρική διαφορά από τον δρόμο με οριζόντιο υπέρθυρο, σιδεριά και ανοίγματα. Τα ανοίγματα στην πόρτα όπως και το οριζόντιο υπέρθυρο βοηθούσαν στην καλή βιοκλιματική λειτουργία της κατοικίας, ενώ με το άνοιγμά τους επιτυγχάνεται ο αερισμός.

Κατηγορία A.] απλό ορθογώνιο παράθυρο με ξύλινο κιγκλίδωμα

Ξύλινο ανώφλι στατική λύση για γεφύρωση του ανοίγματος

Πλαίσιο παραθύρου

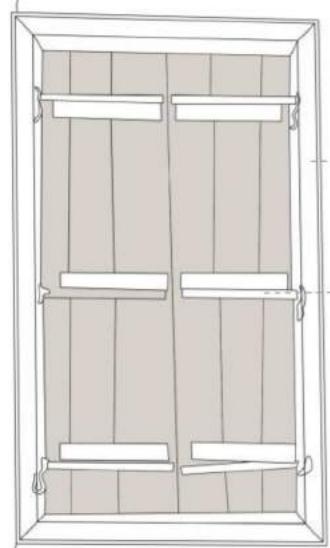
Ξύλινα σανιδωτά φύλλα ίδιου μήκους, διαφορετικού πλάτους

Ξύλινα κιγκλιδώματα

Η εμφάνιση των παραθύρων με ξύλινα κιγκλιδώματα ήταν πιο σπάνια στο χωριό. Στο πάνω μέρος χρησιμοποιούσαν ξύλινο ανώφλι για στατικούς λόγους. Ακόμη σε αρκετές περιπτώσεις στο εξωτερικό παρατηρείται σιδεριά για προστασία. Παρατηρούνται και περιπτώσεις ξύλινων κιγκλιδωμάτων αντί σιδεριάς.

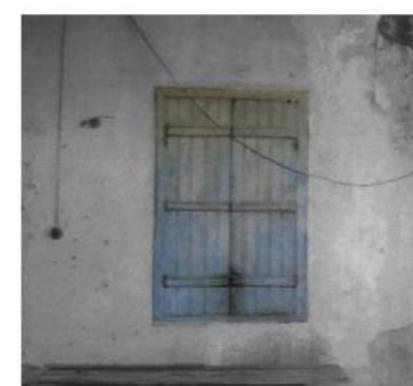
Κατηγορία B.] απλό σανιδωτό παράθυρο με ξύλινους ζυγούς

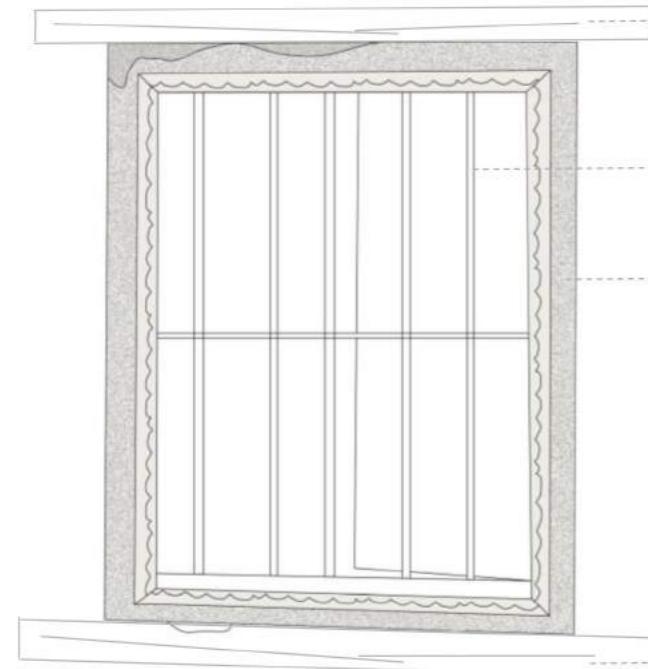
Πλαίσιο παραθύρου

Ξύλινος ζυγός για στήριξη των σανίδων

Τα ξύλινα ορθογώνια παράθυρα με τους ξύλινους ζυγούς είναι τα πιο συνηθή στις κατοικίες του χωριού σε σχέση με αυτά με μεταλλικούς ζυγούς. Βοηθά και στην στήριξη της τοιχοποιίας στην άνω πλευρά του παραθύρου.

Κατηγορία Γ. απλό σανιδωτό παράθυρο με ξύλινους ζυγούς και σιδεριά

Ξύλινο ανώφλι

Σιδεριά

Πλαίσιο παραθύρου

Ξύλινη ποδιά

Τα σανιδωτά παράθυρα από ξύλινα σανίδια και σιδεριά Παρατηρούμε ότι συνοδεύονται από ξύλινο ανώφλι. Σε Ορισμένες περιπτώσεις παρατηρείται και η χρήση ξύλινης ποδιάς στο άτω μέρος του, ενώ άλλες φορές δεν είναι εμφανής αφού είναι επιχρισμένη.

Τα παράθυρα που καταγράφηκαν γενικότερα ήταν δίφυλλα κυρίως όπως και οι θύρες στις κατοικίες του χωριού. Είχαν ξύλινα σανιδωτά φύλλα που στερεώνονται σε οριζόντιους ζυγούς.

Πολεδομική οργάνωση

-Οι περισσότερες κατοικίες της Κλήρου περιέχουν αυλές και ηλιακούς όπου εκεί ήταν συνήθως ο χώρος συγκέντρωσης της οικογένειας. Επίσης είναι εμφανές πως οι περισσότερες αυλές εφάπτονται με το δρόμο ενώ οι περισσότεροι ηλιακοί είναι εφαπτόμενοι με τις αυλές.

-Γενικότερα θα μπορούσαμε να πούμε ξεκάθαρα πως στο χωριό της Κλήρου επικρατούν οι ηλιακοί παρα τα πόρτικα. Επιπλέον βλεπουμε ότι κεντρικά του χωριού υπάρχει μεγαλύτερη ανάπτυξη και των δύο.

Τυπολογία

-Στις κατοικίες που μελετήθηκαν παρατηρήθηκαν δύο κατηγορίες οι οποία η πρώτη αφορά τις οικοδομές με δωμάτια επί του οδικού συνόρου και είσοδο μέσω ενός πόρτικου. Η δεύτερη αφορά τις οικοδομές με αυλή μπροστά και δωμάτια κυρίως στο πίσω μέρος. Στις οικοδομές αυτές ο ηλιακός βρίσκεται μπροστά στα κυρια δωμάτια της οικοδομής, επίσης είναι μεγαλύτερες και σε έκταση. Ενω υπάρχουν περιπτώσεις που οι υποδομές που δεν ακολουθούν τη λογική των προηγούμενων κατηγοριών, εχουν δηλαδη διαφορετική τυπολογία.

-Οι φοιτητές του 2016 επειδη ανάλυσαν σχεδόν πιο μικρές κατοικίες απο εμάς, παρατηρήσαμε πως η ανάλυση μας στις πιο μεγάλες κατοικίες και με τις δικές τους αποδεικνύουν το πλούσιο χαρακτήρα που έχει το χωριό της Κληρου.

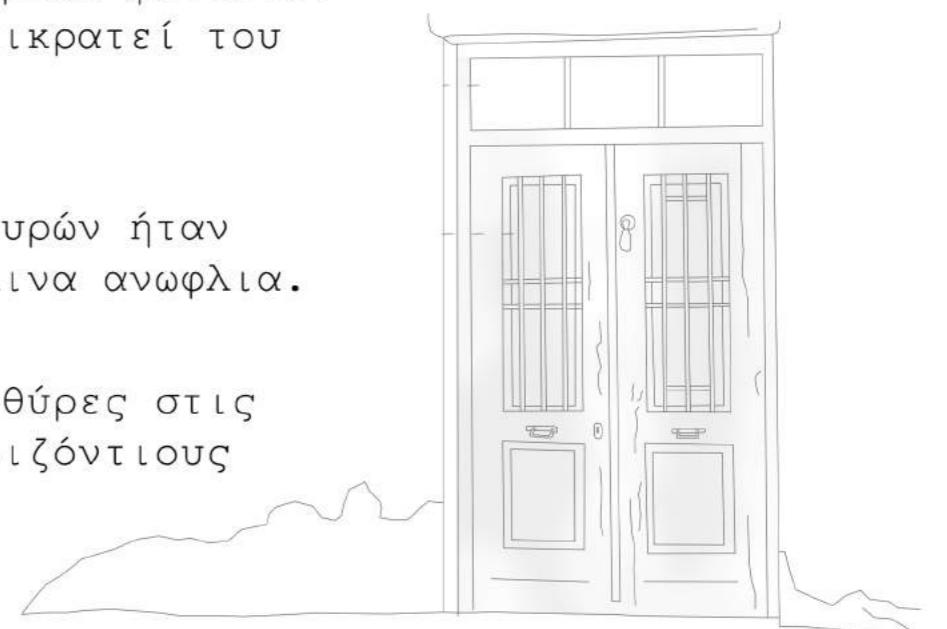

Μορφολογία όψεων

-Συμπερασματικά τα ανοίγματα στις όψεις των παραδοσιακών κατοικιών του χωριού φαίνεται να είναι πιο λίγα από το συμπαγες κομμάτι της οικοδομής, άρα το πλήρες επικρατεί του -Επικρατεί μια ασυμμετρία στα ανοίγματα.

-Οι θύρες στο χωριό της Κλήρου παρουσιάζονται απλές και με κάθετες αναλογίες-μακρόστενες καθ' ύψος και συνήθως είναι δίφυλλες. Τα φύλλα των θυρών ήταν κατά κανόνα ξύλινα σανιδωτά. Πάνω από τις πόρτες τοποθετούσαν συνήθως ξύλινα ανωφλια. Ακόμη πολλές πόρτες είχαν ρομανίσιες.

-Τα παράθυρα που καταγράφηκαν γενικότερα ήταν δίφυλλα κυρίως όπως και οι θύρες στις κατοικίες του χωριού. Είχαν ξύλινα σανιδωτά φύλλα που στερεώνονται σε οριζόντιους ζυγούς.

- https://klirou.com/index.php?option=com_content&view=article&id=11&Itemid=3&lang=el
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%BB%CE%AE%CF%81%CE%BF%CF%85>
- Συνέντευξη από τον κοινοτάρχη του χωριού Νίκου Αλεξανδράκη
- Αναφορά από φοτητική εργασία της Κλήρου (2016)